

Listopad 2019

Startup**Hansa**

HUBY STARTUPOWE 2019

Amsterdam, Berlin, Gdańsk,
Phoenix, Sztokholm

LOCATOR MAP

© RAND McNALLY

HUBY STARTUPOWE 2019

Amsterdam, Berlin, Gdańsk, Phoenix, Sztokholm

Autorzy:

Kinga Waclawik, Greg Banaś

Gdańsk, Listopad 2019

WSTĘP

Drodzy Czytelnicy,

Stworzyliśmy ten raport, aby pokazać, że wschodzące ekosystemy w kluczowych centrach biznesowych i technologicznych mają różne mocne i słabe strony oraz aby pokazać w jaki sposób możemy je zintegrować w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju.

Na świecie jest tylko kilka miejsc, gdzie udało się rozwinąć pełny ekosystem, który zapewnia bezpośredni dostęp do zasobów ludzkich, kapitału i rynków, które są w stanie wesprzeć wzrost startupów od początku do wyjścia kapitałowego przy wycenie miliarda dolarów.

Dla tych, którzy budują swoje firmy poza Londynem, Doliną Krzemową lub Nowym Jorkiem, wzrost wykładniczy jest utrudniony.

W październiku 2019 r. podczas konferencji Startup Hansa podpisaliśmy otwarty list intencyjny w sprawie formalnego założenia organizacji Startup Hansa.

Naszą misją jest zbudowanie globalnej sieci zrównoważonego ekosystemu startupowego, który zapewni wymianę danych, programy soft-landing i wpłynie na organy regulacyjne w celu wspierania celów zrównoważonego rozwoju.

Wierzymy, że współpraca pozwoli nam lepiej rozwijać nasze startupy, fundusze, przedsiębiorstwa i społeczności, umożliwiając przedsiębiorcom szybszy i bardziej przemyślany wpływ na nasze życie.

Chcielibyśmy zaprosić Cię w tę podróż.

Zajrzyj na stronie www.startuphasa.com, aby dowiedzieć się, jak możesz wnieść swój wkład i skorzystać z naszej pomocy.

Z poważaniem,

Tomasz Szymczak

Prezes Zarządu
**Gdański Inkubator
Przedsiębiorczości Starter**

Mateusz Kurlito

Prezes Zarządu
Neoteric

Agnieszka Cichocka

Menedżer ds. Strategii i Rozwoju
**Gdański Inkubator
Przedsiębiorczości Starter**

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
Huby Startupowe - Czym są?	6
Amsterdam	9
Podsumowanie	9
Amsterdam dla startupów	10
Społeczności, Organizacje, Instytucje	14
Wydarzenia	14
Berlin	15
Podsumowanie	15
Berlin dla startupów	16
Społeczności, Organizacje, Instytucje	20
Wydarzenia	20
Gdansk	21
Podsumowanie	21
Gdansk dla startupów	22
Społeczności, Organizacje, Instytucje	25
Wydarzenia	25
Phoenix	27
Podsumowanie	27
Phoenix dla startupów	28
Społeczności, Organizacje, Instytucje	31
Wydarzenia	31
Stockholm	33
Podsumowanie	33
Sztokholm dla startupów	34
Społeczności, Organizacje, Instytucje	38
Wydarzenia	38
Porównanie Hubów	40
Inwestycje	40
Wyjścia kapitałowe	44
Zasoby ludzkie	47
Branże	52
SWOT - Amsterdam	53
SWOT - Berlin	54
SWOT - Gdańsk	55
SWOT - Phoenix	56
SWOT - Sztokholm	57
Wnioski	59
Metodyka	62
Źródło danych	62
Opóźnienie w raportowaniu	62
Brakujący 4 Kwartał	62
Waluty	62
Warunki życia	63
Coworking	63
Wynagrodzenia	63
Ranking programistów	63
Podziękowania	63
Bibliografia	64

HUBY STARTUPOWE - CZYM SĄ?

Wszyscy słyszeliśmy już ten termin, ale kiedy przychodzi do zdefiniowania go, jak precyzyjna może być jego definicja? Najprostszą definicją może być: miasto, miejsce lub organizacja ważna dla ekosystemu startupowego. Neil Petch w swoim artykule dla Entrepreneur'a rozszerza ją pisząc: "Huby Startupowe są miejscami, które zapewniają idealne warunki dla przedsiębiorców, w których ich przedsięwzięcia mogą rozwijać się i szybko rosnać"¹.

Jednak jakie są te idealne warunki? Niskie podatki, dostęp do finansowania, wsparcie techniczne i naukowe, przyjazne otoczenie prawne, dostęp do utalentowanych kadr, bezpłatne biurka w przestrzeniach coworkingowych, rozsądne koszty życia? Czy można sporządzić listę kluczowych własności opisujących Huby Startupowe i określających te idealne warunki? Ponieważ Huby Startupowe znajdują się na całym świecie, bardzo trudno jest stworzyć listę uniwersalną dla wszystkich z nich. Idealne warunki oznaczają coś innego w Ameryce, w Europie, w Azji i jeszcze coś zupełnie innego w Afryce. A startupy powstają w bardzo różnych warunkach: w garażach, piwnicach, akademikach i mieszkaniach, ale także w klimatyzowanych pomieszczeniach przestrzeni coworkingowych w luksusowych biurach klasy A.

Jednak niektóre cechy są wspólne dla wszystkich hubów. Jedną z nich jest gromadzenie podobnych ludzi zorientowanych na przedsiębiorczość. Wiele Hubów Startupowych gromadzi obcokrajowców lub ludzi o różnym pochodzeniu. Są one otwarte, inkluzywne i różnorodne. Norbert Herrmann z działu Startup Affairs w Departamencie Senatu ds. Ekonomii, Energii i Przedsiębiorstw Publicznych w swojej "Krótkiej prezentacji berlińskiego ekosystemu" przedstawił listę znanych członków berlińskiego ekosystemu i podkreślił, że żaden z nich nie pochodzi z Berlina. Drugą cechą jest dostęp do zasobów ludzkich. Bez utalentowanych ludzi z umiejętnościami z różnych dziedzin, nie tylko z zakresu technologii, startupy nie mogą się rozwijać, a ekosystem umiera. Musimy jednak pamiętać, że życie nie jest bajką, każdego dnia założyciele i członkowie zespołów muszą ponosić koszty wynajmu mieszkania, jedzenia i innych koniecznych do życia opłat, pieniądze są istotnym elementem naszego życia.

Sytuacja w której codziennie muszą oni walczyć o utrzymanie i nie zatonać, nie może być nazwana idealnymi warunkami do rozpoczęcia i rozwoju biznesu. Dlatego dostęp do finansowania jest jedną z kluczowych cech odnoszących sukcesy Hubów Startupowych.

3 KLUCZOWE CECHY HUBU STARTUPOWEGO

inkluzywność

zasoby ludzkie

dostęp do kapitału

Wszystkie pozostałe cechy są opcjonalne i unikalne dla konkretnych lokalizacji. Wsparcie ze strony rządu i organów regulacyjnych może być pozytywnym bodźcem i naprawdę pomóc

¹ Entrepreneur Middle East: **Building Up A Startup Hub: Dubai Is Committed To New Businesses** - Neil Petch Chairman, Virtugroup May 4, 2017 - <https://www.entrepreneur.com/article/293747>

społeczności startupowej w rozwoju. Jednak ich działania zorientowane na wsparcie startupów mogą być niejednoznaczne, a ich wpływ trudny do zmierzenia.

Istnieją pewne cechy, które można zidentyfikować w części Hubów Startupowych, które mają wpływ na ich sukces, ale jednocześnie inne huby mogą sobie działać bez nich. Dla niektórych hubów kluczem do sukcesu może być współpraca z dużymi firmami, partnerami przemysłowymi i uniwersytetami, dla innych nie jest to aż tak ważne. Warto zauważyć, że istnieje znaczący związek pomiędzy dojrzałością społeczności a jej potrzebami, tym jak wiele startupów powstaje oraz historiami sukcesu a zmianą rozumienia idealnych warunków oraz zachęcaniem innych do przyłączenia się do społeczności. Zrozumienie wyjątkowości danego Hubu Startupowego i jego potrzeb jest kluczowe dla rządów, organizacji i społeczności wspierających startupy.

W tym raporcie podejmujemy próbę zmierzenia, oceny jednocześnie doceniając wyjątkowość każdego z nich, wskazując mocne i słabe strony 5 Hubów Startupowych: Amsterdamu, Berlina, Gdańska, Phoenix i Sztokholmu. Analizujemy wyżej wymienione huby w 3 głównych wymiarach: zasobów ludzkich, kapitału i współpracy z rynkiem przedsiębiorstw i staramy się podsumować, jak te Huby Startupowe mogą ze sobą współpracować.

Historia Morskiego Hubu

AMSTERDAM

PODSUMOWANIE

Koszty utrzymania
(bez kosztów wynajmu)

€ 865.36

Koszty wynajmu
(1 pokojowego mieszkania w centrum)

€ 1 567.25

Śr. wynagrodzenie
(po opodatkowaniu)

€ 2 521.36

Wielkość rundy
(Seria A)

€ 5.12 mln

Coworking
(miesięcznie)

€ 237

Internet
(60 Mbps lub więcej)

€ 40.19

ŹRÓDŁO: NUMBEO, CRUNCHBASE, NOMAD LIST, OBLICZENIA WŁASNE

AMSTERDAM DLA STARTUPÓW

Amsterdam słynie z niesamowitych startupów. Najłatwiej wspomnieć, że jest to miejsce, gdzie powstały jednorożce które stały się globalnymi graczami w swoich dziedzinach, takie jak Booking.com, WeTransfer, TomTom czy Takeaway.com. Firma KPMG w raporcie "Technology Innovation Hubs" z 2019 roku uplasowała Amsterdam na 16. miejscu (4. w Europie) poza Doliną Krzemową, postrzeganą jako wiodący ośrodek innowacji technologicznych. Nie jest to odosobniona opinia, Amsterdam jest również wymieniany w wielu raportach jako miasto doganiające Londyn i wiodący hub w Europie. Jednak co przyczyniło się do tego, że stolica kraju o 17 mln mieszkańców stała się tak ważnym Hubem Startupowym? Wielkość rynku wewnętrznego nie wyróżnia się w porównaniu z rynkami Wielkiej Brytanii, Francji czy Niemiec. Startup Magazine wyjaśnia, że Amsterdam gości ponad 180 narodowości w obrębie swoich granic, powszechne jest używanie języka angielskiego, a miasto ma strategiczne położenie, pozwalające na ekspansję na rynki wyżej wymienionych krajów, możliwe jest też wygodne podróżowanie samolotem lub pociągiem między nimi. Miasto szczyci się również wysoką jakością życia i słynie z mieszkańców dojeżdżających rowerem do pracy, zamiast tkwić w długich korkach, które często są plagą innych miast.

NAJBARDZIEJ ZNANE STARTUPY

Booking.com

Adyen

Takeaway.com

Ekosystem startupowy Amsterdamu jest dojrzały i wyrafinowany, a obecnie koncentruje się głównie na wzmacnianiu i pozyskiwaniu nowych talentów. Z przybliżonych szacunków wynika, że w Amsterdamie działa około 2-2,5 tys. startupów.

NAJPOPULARNIEJSZE BRANŻE

marketing

enterprise software

fintech

Jedną z najważniejszych informacji jest to, że 13% miejsc pracy w Amsterdamie (69 000) tworzą startupy i firmy technologiczne, a roczna stopa ich wzrostu wynosi 12%. Aby zrozumieć jak duża to wartość, trzeba uzmysłowić sobie, że jest to więcej niż wszyscy pracownicy sektora finansowego i kreatywnego łącznie, prawie 2 razy więcej niż wszyscy pracujący w sektorze hotelarskim i prawie 3 razy więcej niż w handlu detalicznym. Tylko startup Picnic w ciągu 2 lat (od grudnia 2016 r. do grudnia 2019 r.) stworzył 3 625 miejsc pracy.

Obecnie w Amsterdamie jest 10 firm technologicznych, które możemy nazwać jednorożcami: Booking.com z wyceną 90 mld dolarów, Adyen, Gemalto, Elastic, Tornier, Flow traders, TomTom, TomTom Telematics, Takeaway.com i Bitfury.

NAJPOPULARNIEJSZE MODELE BIZNESOWE

subskrypcyjny

prowizyjny

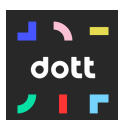

marketplace

Społeczność Startup Amsterdam jest dobrze zorganizowana, pełna aniołów, akceleratorów, funduszy i inwestorów Venture Capital. Amsterdam jest miastem, w którym łatwo jest znaleźć finansowanie i klientów, ale rynek krajowy jest raczej niewielki. Z populacją niewiele ponad 17 mln osób Holandia jest idealnym rynkiem testowym, a dzięki przepisom Unii Europejskiej łatwo jest dotrzeć do krajów sąsiednich.

STARTUPY Z AMSTERDAMU WARTĘ UWAGI

Wybraliśmy 6 startupów założonych w 2016 roku lub później, z największym dotychczasowym finansowaniem, z siedzibą w Amsterdamie według danych Dealroom.

Dott

transport

Założony w Amsterdamie startup działający w branży hulajnóg elektrycznych, w ciągu roku zebrał ogromną sumę 50 mln € w 2 rundach (20 mln € w rundzie seed i 30 mln € w serii A). Oferuje on wynajem elektrycznych hulajnóg i rowerów nie potrzebujących stacji dokujących. Ich unikalnym podejściem jest uzyskanie aprobaty miasta przed uruchomieniem usługi, edukowanie użytkowników oraz projektowanie z myślą o bezpieczeństwie.

<https://ridedott.com>

Digital Insurance Group

fintech

Cyfrowa platforma ubezpieczeniowa, która umożliwia ubezpieczycielom, bankom i brokerom oferowanie swoim klientom w rekordowo krótkim czasie w pełni zintegrowanych cyfrowych rozwiązań ubezpieczeniowych. W ostatniej rundzie finansowania w serii B pozyskała 15 mln €, a wśród inwestorów znalazły się fundusze Finch Capital i Zurich Insurance Group.

<https://digitalinsurance.io>

Crisp

foodtech

Aplikacja umożliwiająca zakup świeżej żywności, oferująca dostawę tego samego lub następnego dnia. Startup wyróżnia oferowanie najlepszego wyboru świeżej, dobrej i zdrowej żywności, którą wcześniej można było znaleźć tylko na targach, bazarach i w sklepach specjalistycznych. W 2 rundach finansowania pozyskał 8 mln € (3 mln € w rundzie Seed i 5 mln € Serii A).

<https://www.crisp.nl>

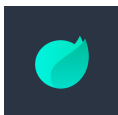

Cobase

fintech

Ten holenderski startup umożliwia firmom dostęp do rachunków w różnych bankach z jednego miejsca. W czerwcu 2018 r. zebrał 7,5 mln € w rundzie od funduszu ING Ventures - korporacyjnego funduszu VC holenderskiego oddziału banku ING.

<https://www.cobase.com>

Happeo

enterprise software

Cyfrowe miejsce pracy i platforma współpracy z społecznościowym intranetem. Na tle konkurencji Happeo wyróżnia to, że zostało zaprojektowane do współpracy z Google G-Suite oraz przyjazny dla użytkownika i estetyczny interfejs. W czerwcu 2018 r. Happeo pozyskało 7,3 mln € od międzynarodowych inwestorów, w tym od brytyjskiego funduszu z siedzibą w Dolinie Krzemowej DN Capital oraz helsińskich Maki.vc i Vendep Capital. Warto wspomnieć, że klientem startupu jest innymi innymi BMW.

<https://www.happeo.com>

Hiber

IoT

Niskoenergetyczna i niskokosztowa sieć łączności satelitarnej, która w przyszłości umożliwi globalną i przystępną cenowo łączność w ramach Internetu Rzeczy. W 2018 r. Startup wystrzelił w przestrzeń kosmiczną dwa nanosatelity i pozyskał 5 mln € z Finch Capital.

<https://hiber.global>

INWESTORZY Z AMSTERDAMU

Crunchbase podaje, że firmy z tego hubu przyciągnęły 1,168 inwestorów. Wybraliśmy 6 funduszy,² które w ciągu ostatnich 24 miesięcy brały udział w największej liczbie rund inwestycyjnych.

Finch Capital

<https://www.finchcapital.com>

Inwestorzy branżowi, zajmujący się finansowaniem projektów FinTech (usług finansowych, nieruchomości, ubezpieczeń) oraz DeepTech (AI, bezpieczeństwa, IoT). Inwestują wertykalnie w marketplace'y (np. depozyty, pożyczki, podatki, auto, prawo), bezpieczeństwo (np. zapobieganie oszustwom, sieci, firewall'e), modele dystrybucji online (np. hipoteki, ubezpieczenia), oprogramowanie (np. AI w modelu SaaS, zarządzanie danymi, płatności) oraz IoT (warstwę aplikacyjną).

Fundusz uczestniczył w 33 rundach, obecnie posiada w swoim portfolio 27 spółek, a 8 spółek dokonał wyjścia kapitałowego.

INKEF Capital

<https://www.inkefcapital.com>

Fundusz przede wszystkim koncentruje się na dwóch sektorach: technologii związanej z opieką zdrowotną (biotechnologi, urządzeniach medycznych,

² Przez fundusz rozumiemy: fundusz venture capital, korporacyjny fundusz venture capital, fundusz aniołów biznesu, fundusz private equity, fundusz inwestycyjny

diagnostyce i cyfrowym zdrowiu) oraz technologii ogólnie (oprogramowaniu dla przedsiębiorstw, SaaS, Internetu, nowych mediów, fintech'u). Poszukują projektów z zakresu life sciences, digital health lub przedsiębiorców technologicznych.

Fundusz uczestniczył w 42 rundach, obecnie posiada w swoim portfelu 26 spółek, a 6 spółek dokonał wyjścia kapitałowego.

HPE Growth

<https://hpegrowth.com>

Fundusz głównie zainteresowany Enterprise Software (w modelu SaaS), B2B, Fintech'em, e-Health i platformami cyfrowymi oraz przedsiębiorstwami, których roczne przychody wynoszą co najmniej 10 mln €, ze wzrostem na poziomie + 40% w stosunku do roku poprzedniego. Fundusz działa w terenie w całej Europie Północnej, ze szczególnym uwzględnieniem Niemiec i krajów Beneluksu. Na swoją działalność otrzymał środki z Uni Europejskiej.

Fundusz uczestniczył w 27 rundach, obecnie posiada w swoim portfelu 14 spółek.

LSP Life Sciences Partners

<https://www.lspvc.com>

Fundusz koncentruje się na przedsiębiorstwach działających w branży opieki zdrowotnej, rozwiązujących potrzeby, których obecny poziom technologii i produktów nie jest w stanie zaspokoić. Zespół funduszu posiada wiedzę naukową w takich dziedzinach jak biologia molekularna, biochemia, biotechnologia i nauki medyczne, jak również wiedzę na temat przemysłu farmaceutycznego i jego funkcjonowania, zrozumienie złożoności regulacyjnej związanej z rozwojem leków i urzędzeń medycznych, doświadczenie w zakładaniu, rozwijaniu, finansowaniu i sprzedaży przedsiębiorstw.

Fundusz uczestniczył w 79 rundach, obecnie posiada w swoim portfelu 30 spółek, a 23 spółek dokonał wyjścia kapitałowego.

HenQ

<https://henq.vc>

Fundusz koncentruje się na startupach wytwarzających oprogramowania B2B z Europy. Inwestuje w ramach rund pre-seed, seed i serii A.

Fundusz uczestniczył w 32 rundach, obecnie posiada w swoim portfelu 20 spółek, a 6 spółek dokonał wyjścia kapitałowego.

Peak Capital

<https://peak.capital>

Fundusz głównie zainteresowany marketplace'ami, oprogramowaniem SaaS lub startupami tworzącymi rozwiązania oparte na danych. W wyniku inwestycji obejmuje mniejszościowe udziały. Początkowa inwestycja mieści się w przedziale od 250 tys. do 2,5 mln €, i może ulec podwyższeniu do 5 mln €. Peak Capital ma na swoim koncie osiągnięcia w zakresie inwestycji w Catawiki (zwycięzcy Fast50 EMEA 2016), IENS (wyjście kapitałowe do TripAdvisor, NASDAQ: TRIP), Radionomy (wyjście kapitałowe do Vivendi, EURONEXT:VIV) i CheapCargo (wyjście kapitałowe do PostNL, AMS: PNL).

Fundusz uczestniczył w 24 rundach, obecnie posiada w swoim portfelu 17 spółek, a 5 spółek dokonał wyjścia kapitałowego.

SPOŁECZNOŚCI, ORGANIZACJE, INSTYTUCJE

Amsterdamski ekosystem jest dobrze zorganizowany, fundusze, akceleratorzy i inkubatory, agencje rządowe, startupy, inwestorzy, uniwersytety, korporacje są łatwe do znalezienia na specjalnych stronach internetowych.

Startup Amsterdam

Miasto Amsterdam

Ace Incubator

Inkubator i akcelerator

Rockstart

Akcelerator

AMSxTech

Spółeczność na komunikatorze Slack

BSSA

B. Startup School Amsterdam

Silicon Canals

Portal z wiadomościami o technologii

WYDARZENIA

The Next Web sprowadza liderów technologii do Amsterdamu. Wydarzenie gromadzi 20.000 najlepszych światowych liderów technologicznych, inwestorów typu venture capital i przedsiębiorców.

IoT Tech Expo Europe eksploruje najnowsze innowacje w zakresie Internetu Rzeczy oraz jego wpływ na inne branże. 4 główne wydarzenia gromadzą 36 000 uczestników, ponad 1 500 prelegentów i ponad 950 wystawców.

MVNOs World Congress to wydarzenie poświęcone telekomunikacji, Internetowi Rzeczy, wirtualnym sieciom komórkowym, blockchain i fintech. Skupia ponad 800 specjalistów MVNO z całego świata, którzy mogą uczyć się od 130 prelegentów i rozwijać swoją sieć kontaktów.

AI & Big Data Expo to globalna konferencja i wystawa, podczas której można zapoznać się z tematyką Deep Learning, Business Intelligence, Machine Learning, VR/AR, Automation & RPA, Big Data, Data Analytics, AI Algorithms, Virtual Assistants, Chatbots i innymi.

IBC (International Broadcasting Convention) to coroczne wydarzenie dla profesjonalistów zajmujących się tworzeniem, zarządzaniem i dostarczaniem rozrywki. Łączy w sobie rozpoznawalną konferencję z wystawą, która gromadzi ponad 1 600 wiodących dostawców najnowocześniejszych technologii mediów elektronicznych i zapewnia niezrównane możliwości tworzenia sieci kontaktów.

BERLIN

PODSUMOWANIE

Koszty utrzymania
(bez kosztów wynajmu)

€ 766.49

Koszty wynajmu
(1 pokojowego mieszkania w centrum)

€ 879.22

Śr. wynagrodzenie
(po opodatkowaniu)

€ 2 241.42

Wielkość rundy
(Seria A)

€ 5.09 mln

Coworking
(miesięcznie)

€ 158

Internet
(60 Mbps lub więcej)

€ 30.71

ŹRÓDŁO: NUMBEO, CRUNCHBASE, NOMAD LIST, OBLICZENIA WŁASNE

BERLIN DLA STARTUPÓW

Berlin jest obecnie uznawany za jedno z najważniejszych miast startupowych. Jednak nie zawsze tak było. Z powodu braku dużych przedsiębiorstw przemysłowych, które zlokalizowały swoje siedziby głównie w byłych Niemczech Zachodnich, Berlin musiał znaleźć własną drogę. W latach 90-tych był znany jako stolica muzyki techno i przez wiele lat uważany raczej za miejsce do rozrywki niż do prowadzenia biznesu. W 2005 roku stopa bezrobocia w mieście oscylowała wokół 19%. Jednak uległo to znaczącej zmianie. Obecnie Berlin szczyci się dużymi firmami technologicznymi, które rozpoczęły działalność zaledwie kilka lat temu jako startupy.

Berlin stał się siedzibą wielu niemieckich funduszy kapitału podwyższonego ryzyka, inkubatorów i akceleratorów, które zapewniają nie tylko finansowanie ale także dodatkowe usługi, takie jak mentoring, dostęp sieci kontaktów oraz przestrzeni coworkingowych. Poprzez międzynarodowe organizacje, takie jak Techstars i wydarzenia jak Techcrunch Disrupt Berlin stał się elementem globalnego systemu.

Niemieckie korporacje dostrzegły potencjał startupów, wiele z nich, w tym Deutsche Bahn, Axel Springer czy Deutsche Telekom, umieściło swoje działania startupowe w Berlinie.

Berlińska społeczność startupowa jest bardzo dobrze zorganizowana, ma regularnie aktualizowane informacje na temat startupów, grupy na Facebooku i katalogi imprez.

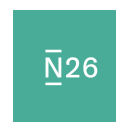
NAJBARDZIEJ ZNANE STARTUPY

Zalando

Delivery Hero

N26 Group

Berlin może pochwalić się niektórymi spośród najbardziej znanych startupów na świecie. Lista ta obejmuje Zalando - internetową platformę oferującą szeroki asortyment odzieży, można tam znaleźć ponad 150 000 produktów 1 500 marek, korzysta z niej 17 mln klientów w 15 krajach, Delivery Hero - ogólnosiwiatową sieć stron internetowych do zamawiania żywności, działającą w 21 krajach wraz z 73 000 partnerskimi restauracjami lub N26 - mobilną usługę bankową oferującą bankowość internetową, która obejmuje prowadzenie i obsługę rachunków bieżących, rachunków stałych i innych usług bankowych, pozwalającą klientom na łatwe zarządzanie i kontrolowanie ich danych bankowych za pomocą aplikacji na smartfony.

NAJPOPULARNIEJSZE BRANŻE

marketing

enterprise software

media

W Berlinie wśród najpopularniejszych branż według Dealroom można znaleźć projekty marketingowe, enterprise software i media. Projekty te mogą zaspokoić potrzeby zarówno dużego rynku lokalnego, w tym niemieckich korporacji, jak i skalować się poza granicami Niemiec i odnieść sukces w tym zakresie.

Berlin znajduje się znacznie bliżej niż inne duże huby krajów bogatych w zasoby ludzkie, takich jak Polska, Czechy, Rumunia czy Ukraina (która znajduje się poza UE, a więc nie jest częścią wspólnego rynku). Władze Berlina dołożyły wszelkich starań, aby przyciągnąć zasoby ludzkie z wewnątrz i także spoza UE (np. z Ukrainy) i ułatwić osiedlanie się w mieście. Prowadzą one między innymi programy takie jak Business Immigration Service i Berlin Startup Scholarship.

NAJPOPULARNIEJSZE MODELE BIZNESOWE

subskrypcyjny

prowizyjny

marketplace

Najczęściej spotykane modele biznesowe w Berlinie to subskrypcyjny, prowizyjny i marketplace. Są one dobrze reprezentowane zarówno przez wspomniane wyżej znane startupy, jak i przez dużą liczbę początkujących projektów.

STARTUPY Z BERLINA WARTO UWAGI

Wybraliśmy 6 startupów założonych w 2016 roku lub później, z największym dotychczasowym finansowaniem, z siedzibą w Berlinie według danych Dealroom.

Frontier Car Group

transport

Berliński startup budujący platformę sprzedaż używanych samochodów, ukierunkowany na szybko rozwijające się rynki wschodzące. W listopadzie 2019 r. OLX ogłosił, że zainwestuje w niego 400 mln \$. Wycena po dokonaniu tej transakcji będzie wyniosła 700 mln \$. Frontier oferuje kupującym i sprzedającym szereg dodatkowych usług takich jak badania techniczne, raporty finansowe, przewodniki cenowe, gwarancje i ubezpieczenia.

<https://www.frontiercargroup.com>

Quarters

nieruchomości

Startup oferuje huby co-habitacyjne na całym świecie, m.in. w takich miastach jak Berlin, Nowy Jork, Chicago, Waszyngton, Rotterdam, Frankfurt, Monachium, Hamburg, Amsterdam, Haga. Znajdują się w nich pięknie zaprojektowane apartamenty z w pełni wyposażonymi kuchniami, pomieszczeniami do pracy, wypoczynku i spotkań ze społecznością. W styczniu 2019 r. startup zebrał 300 mln \$ na ekspansję w USA.

<https://www.quarters.com>

FRIDAY

fintech

Startup oferuje możliwość ubezpieczenia samochodu z funkcjami takimi jak rozliczanie za kilometr, możliwość zakończenia kontraktu z miesięcznym terminem wypowiedzenia i całkowicie elektroniczną obsługą. W marcu 2018 r. startup zebrał 75 mln € w ramach serii A od funduszu Baloise Group oraz 39 mln € w formie media-for-equity od SevenVentures i German Media Pool VC.

<https://www.friday.de>

SolarisBank

fintech

Platforma bankowa z pełną licencją bankową, umożliwiającą innym firmom oferowanie własnych cyfrowych produktów finansowych. Ostatnie runda serii B w marcu 2018 r. wyniosła 56,6 mln € oraz zgromadziła takie podmioty jak BBVA, Visa, Lakestar, Arvato, SBI Group i ABN AMRO Digital Impact Fund.

<https://www.solarisbank.com>

TIER Mobility

transport

Niemiecki startup działający w branży hulajnóg elektrycznych, obecnie oferuje swoje usługi w 46 europejskich miastach, w tym w Berlinie, Frankfurtcie, Hamburgu, Oslo, Paryżu, Sztokholmie, Wiedniu i Zurychu. 55 mln € runda serii B została przeprowadzona przez fundusz Mubadala Capital i Goodwater Capital, wzięli w niej udział nowi inwestorzy AXA Niemcy oraz Evli Growth Partners, jak wszyscy dotychczasowych m.in. White Star Capital, Northzone, Speedinvest, Point Nine, Indico, Kibo Ventures i Market One Capital.

<https://tier.app>

Tourelane

podróże

Startup oferuje spersonalizowane pakiety podróży, wielotygodniowe podróże do ponad 30 krajów na całym świecie. Współpracuje bezpośrednio z dostawcami usług i oferuje klientom loty, noclegi, wycieczki i opcje transferu. W marcu 2019 r. zebrał 47 mln \$ w rundzie C od dotychczasowych inwestorów Sequoia, Spark Capital, DN Capital i HV Holtzbrinck Ventures. Tourelane zebrał łącznie 71,6 mln €.

<https://www.tourelane.de>

INWESTORZY Z BERLINA

Crunchbase podaje, że firmy z tego hubu przyciągnęły 4,221 inwestorów. Wybraliśmy 6 funduszy,³ które w ciągu ostatnich 24 miesięcy brały udział w największej liczbie rund inwestycyjnych.

Global Founders Capital

<https://www.globalfounderscapital.com>

Berlińskie biuro GFC jest jednym z 16 biur funduszu na świecie. Fundusz jest obecny w takich miastach jak San Francisco, Nowy Jork, Londyn, Paryż, Sztokholm, Tel Awiw, Dubaj, Singapur i Pekin. Znany jest jako inwestor w Facebooka, Slacka, LinkedIn, Zalando, Delivery Hero, Revolut, Trivago i wielu innych.

Fundusz uczestniczył w 274 rundach, obecnie posiada w swoim portfelu 190 spółek, a 21 spółek dokonał wyjścia kapitałowego.

btov Partners

<https://btov.vc>

Fundusz skoncentrowany na technologiach cyfrowych i przemysłowych, inwestuje w rozwiązania B2C i B2B w obszarze handlu, w marketplace'y, technologie mobilne i

³ Przez fundusz rozumiemy: fundusz venture capital, korporacyjny fundusz venture capital, fundusz aniołów biznesu, fundusz private equity, fundusz inwestycyjny

oprogramowanie oraz deep tech, np. rozwiązania z zakresu w przemyśle 4.0, efektywności wykorzystania zasobów, Industrial AI, IoT, enterprise software, cyber security i medtech. Przeciętny rozmiar inwestycji wynosi około 1 mln €, a maksymalny 5 mln €. Fundusz uczestniczy w 30-40 rundach rocznie, z czego około 30% stanowią nowe inwestycje, a 70% kontynuacje obecnych portfeli.

Fundusz uczestniczył w 123 rundach, obecnie posiada w swoim portfelu 97 spółek, a 29 spółek dokonał wyjścia kapitałowego.

Target Global

<https://www.targetglobal.vc>

Fundusz zarządzając aktywami o wartości 700 mln €, inwestuje w szybko rozwijające się platformy online, ukierunkowane na rynki o wartości bilionów dolarów. Portfolio Target Global obejmuje takie firmy jak Auto1, Delivery Hero, Omio, Dreamlines i WeFox.

Fundusz uczestniczył w 84 rundach, obecnie posiada w swoim portfelu 46 spółek, a 12 spółek dokonał wyjścia kapitałowego.

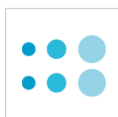

Cherry Ventures

<http://www.cherry.vc>

Fundusz nie posiada specjalizacji branżowej, inwestując w wiele branż i sektorów. Większość firm w które dotychczas zainwestował dostarczała rozwiązania B2C lub skierowane dla SME. Fundusz inwestuje zazwyczaj od 300 tys. do 3 mln € w ramach rundy seed. Dokonuje około 12-15 inwestycji rocznie.

Fundusz uczestniczył w 80 rundach, obecnie posiada w swoim portfelu 49 spółek, a 8 spółek dokonał wyjścia kapitałowego.

IBB Beteiligungsgesellschaft

<http://www.ibb-bet.de>

Fundusz inwestuje w przedsiębiorstwa zorientowane na technologie oraz przedsiębiorstwa z branży kreatywnej, koncentrując się na sprzęcie i oprogramowaniu, technologiach sieciowych, nowych mediach oraz technologiach internetowych i mobilnych, biotechnologii i technologii medialnej, oprogramowaniu, PPS, zarządzaniu łańcuchem dostaw, mikro- i nanotechnologii, technologii środowiskowej i energetycznej, automatyzacji, technologii produkcji, technologii transportu i logistyki oraz nowych materiałach. Fundusz zazwyczaj inwestuje od 250 tys. do 3 mln € w jednej transakcji.

Fundusz uczestniczył w 126 rundach, obecnie posiada w swoim portfelu 75 spółek, a 32 spółek dokonał wyjścia kapitałowego.

Earlybird Venture Capital

<https://earlybird.com>

Zespół Earlybird Venture Capital zarządza trzema dedykowanymi funduszami: Digital West Fund skoncentrowany na cyfrowych projektach będących na wczesnym etapie rozwoju w krajach niemieckojęzycznych i skandynawskich, Wielkiej Brytanii, Beneluksie, Francji i Europie Południowej; Digital East Fund na projektach na wczesnym etapie rozwoju w branży ITC w Europie Wschodniej i Turcji; Health Fund na projektach w wczesnej i późnej fazie rozwoju w cyfrowej służbie zdrowia,

urządzeniach medycznych, diagnostyce i technologiach wspomagających w całej Europie.

Fundusz uczestniczył w 165 rundach, obecnie posiada w swoim portfelu 94 spółek, a 26 spółek dokonał wyjścia kapitałowego.

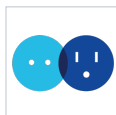
SPOŁECZNOŚCI, ORGANIZACJE, INSTYTUCJE

Na podstawie danych ze strony <https://startup-map.berlin/> w Berlinie działa prawie 3 000 startupów, 1 000 inwestorów i 66 akceleratorów. Istnieje wiele stron, hashtagów i grup na Facebooku łączących członków społeczności. W 2015 r. Miasto Berlin i partnerzy z branży startupów założyli Berlin Startup Unit, której celem jest poprawa warunków panujących w hubie.

Berlin Startup Unit

Miasto Berlin

Axel Springer

Plug and Play Accelerator

Hubraum

Akcelerator

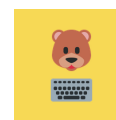
Silicon Allee

Przestrzeń

B!GRÜNDET

Publiczny

Startup Berlin

Chat Group

WYDARZENIA

Tech Open Air to festiwal technologii. Ponad 150 liderów z branż technicznych, sztuki i nauki dzieli się swoimi wizjami rozwoju świata. Halę wystawienniczą o powierzchni 4000 m² zajmują wystawcy wraz z swoimi najnowszymi projektami oraz prowadzone są warsztaty.

Lean Startup Summit Berlin skupia ekspertów, założycieli, przedsiębiorców i liderów szczybla C. Oprócz prezentacji i studiów przypadków, wydarzenie oferuje warsztaty i sesje mentorskie, panele dyskusyjne, możliwość nawiązania kontaktów.

NOAH Berlin zrzesza menedżerów i inwestorów działających w różnych segmentach sektorów cyfrowych. Podczas wydarzenia spotyka się ponad 5000 osób z kadr zarządzających, wiodących ekspertów i inwestorów w celu przedyskutowania kwestii partnerstwa, inwestycji lub poszerzenia swoich sieci kontaktów.

TechCrunch Disrupt wydarzenie gromadzi najlepszych i najzdolniejszych przedsiębiorców, inwestorów, hakerów i fanów technologii. W jego trakcie przeprowadzane są wywiady na scenie, trwa konkurs Startup Battlefield, 24 godzinny Hackathon, można zwiedzić alejkę Startup i Hardware'u, całość kończy się integracją podczas After Party.

WeAreDevelopers jest największym kongresem deweloperów, gromadzi ponad 10 000 programistów i ekspertów technologicznych. W jego trakcie poruszane są tematy związane z Frontend & Backend, Cloud, Security, DevOps, Quality Engineering, AI, Blockchain, IoT, Robotics, AR/VR/XR, Mobility and Coding Society.

GDANSK

PODSUMOWANIE

Koszty utrzymania
(bez kosztów wynajmu)

€ 484.69

Koszty wynajmu
(1 pokojowego mieszkania w centrum)

€ 523.35

Śr. wynagrodzenie
(po opodatkowaniu)

€ 824.90

Wielkość rundy
(Seria Seed)

€ 0.31 mln

Coworking
(miesięcznie)

€ 92

Internet
(60 Mbps lub więcej)

€ 12.26

ŹRÓDŁO: NUMBEO, CRUNCHBASE, NOMAD LIST, OBLICZENIA WŁASNE

GDANSK DLA STARTUPÓW

Gdańsk jest wciąż stosunkowo małym i młodym ekosystemem, na początku rozumienia jaką rolę pełnią w nim poszczególni gracze, w trakcie przyciągania VC i startupów. Ale czy to oznacza, że Gdańsk nie ma nic do zaoferowania? Jeśli tak sądzisz, powinieneś przemyśleć to raz jeszcze - Gdańsk ma najcenniejszy zasób - ludzi. Polscy deweloperzy należą do najlepszych na świecie, co potwierdzają liczne rankingi. Jednak dlaczego polscy deweloperzy są aż tak dobrzy? W Polsce zlokalizowanych jest ponad 500 uczelni wyższych, a 9 z nich znajduje się na liście 1 000 najlepszych uczelni na świecie. Warto wspomnieć, że edukacja w Polsce jest bezpłatna, nawet na tych 9 najlepszych uniwersytetach. A Polska edukuje inżynierów w ogromnych ilościach, do puli talentów dołącza rocznie 15 tysięcy nowych specjalistów, a prawie tysiąc pochodzi z Politechniki Gdańskiej i Uniwersytetu Gdańskiego. Polsce udaje się przyciągnąć inżynierów z krajów sąsiednich, zwłaszcza z Ukrainy, znanej również z wybitnych programistów. Jeśli połączymy to z przystępnymi cenami i z wyjątkowo dobrą jakością kodu, Gdańsk jest idealnym miejscem do tworzenia MVP i wytwarzania produktów informatycznych. Wiele startupów już to zauważyło i otworzyło tu swoje centra badawczo-rozwojowe lub zleciło wykonanie produktu polskiemu zespołom. Co roku w Gdańsku odbywa się duża konferencja ITC Infoshare.

Gdańsk jest nie tylko ośrodkiem outsourcingu, władze i korporacje starają się pozyskać finansowanie dla ekosystemu. Startupy z zagranicy mogą aplikować do udziału w programie akcelerycyjnym, Poland Prize by Inkubator Starter, który pomaga im przenieść się do Polski, zapewnia środki finansowe i nie pobiera za to udziałów. Space3ac prowadzi także program Scaleup, który łączy startupy z korporacjami i zapewnia bezpłatne finansowanie kapitałowe w celu stymulowania współpracy.

NAJBARDZIEJ ZNANE STARTUPY

UXPin

Finebite

Szybkafaktura

Najbardziej znanym startupem z Gdańska jest UXPin, platforma projektowania oprogramowania online, która umożliwia użytkownikom tworzenie makiet i współpracę online. Finebite, dawniej znany jako Everytap, jest startupem dającym użytkownikom możliwość uzyskania rabatów poprzez zamieszczenie recenzji restauracji. Szybkafaktura to narzędzie do fakturowania online wsparte przez MCI Management S.A.

marketing

enterprise software

fintech

Jak już ustaliliśmy, Polska słynie z doskonale wykwalifikowanych programistów, ma to wpływ na wybór głównych branż, w których startupy decydują się działać. W związku tym głównie koncentrują się na technologii i oprogramowaniu.

NAJPOPULARNIEJSZE MODELE BIZNESOWE

subskrypcyjny

prowizyjny

produkcja

Gdańsk znajduje się bardzo blisko 2 innych miast: Gdyni i Sopotu, z którymi tworzy obszar metropolitalny zwany Trójmiastem. Region pomorski charakteryzuje się najniższą stopą bezrobocia - 4,9% i najwyższą stopą wzrostu PKB - 5,8%. Pomorze zawdzięcza to niesamowitemu wzrostowi zatrudnienia w regionie, około 250 000 miejsc pracy w ciągu ostatnich 10 lat a wiele z nich jest związanych z technologią.

STARTUPY Z GDAŃSKA WARTĘ UWAGI

Wybraliśmy 6 startupów założonych w 2016 roku lub później, z największym dotychczasowym finansowaniem, z siedzibą w Gdańsku według danych Dealroom.

SaaS Manager

telecom

Oprogramowanie które pozwala ograniczyć liczbę rezygnacji klientów, wykorzystuje sztuczną inteligencję do przewidywania, którzy klienci mogą zrezygnować z usługi i optymalizuje oferty, aby ich zatrzymać. W obecnie chwili z oprogramowania korzystają największe polskie firmy telekomunikacyjne, które zmagają się z kwestiami utrzymania i rezygnacji klientów.

<http://www.saasmgr.com>

DEBN

health

Startup opracowujący unikalną igłę do biopsji prostaty, która dostarcza skuteczną kombinację antybiotyków bezpośrednio do prostaty. Obecnie spółka znajduje się na etapie badań klinicznych i planuje rozpoczęcie sprzedaży igły w ciągu najbliższych 2 lat na rynku UE. W tym celu uzyskała 2 rundy finansowania od funduszy Alfabeat i Kvarko.

<http://www.debn.eu>

SentiOne

marketing

Startup dostarczający usługę monitorowania mediów społecznościowych, która pozwala markom monitorować dowolny temat i automatyzować reakcje za pomocą sztucznej inteligencji. Pomaga również znaleźć odpowiednich influencerów, monitorować ich pracę oraz zwiększać świadomość marki. SentiOne jest używany

przez firmy takie jak T-Mobile, LG, Nivea i P&G. Otrzymał 3,5 mln \$ od funduszu Trigon TFI.

<http://sentione.com>

Poltreg

health

Spółka pracuje nad nową metodą leczenia cukrzycy typu I z wykorzystaniem limfocytów T-regulacyjnych uzyskanych z krwi pacjenta. W lipcu 2018 r. pozyskała dotację w wysokości 2,5 mln € z jednego z programów Horizon 2020 oraz inwestycję od funduszy Innoventure, Venture FIZ i Paan Capital.

<http://poltreg.tech>

Robocamp

edukacja

Startup oferuje lekcje, ćwiczenia, warsztaty i gotowe do uruchomienia zestawy umożliwiające nauczycielom rozpoczęcie nauczania robotyki w szkołach podstawowych i średnich. W listopadzie 2018 r. Spółka uzyskała od funduszu Alfabeat finansowanie w wysokości 470 tys. €.

<https://www.robocamp.eu>

Green Goods

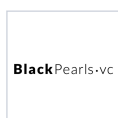
foodtech

Spółka opracowała metodę pozyskiwania oleju zawierające kwasy omega-3 z alg, uzyskanych w sposób olej jest wolny od okrucieństwa i ekologiczny. W lipcu 2018 r. otrzymał 700 tys. € w ramach rundy seed z funduszu Black Pearls VC.

<http://greengoods.pl/>

INWESTORZY Z GDAŃSKA

Crunchbase podaje, że firmy z tego hubu przyciągnęły 38 inwestorów. Wybraliśmy 2 fundusze,⁴ które w ciągu ostatnich 24 miesięcy brały udział w największej liczbie rund inwestycyjnych.

Black Pearls VC

<http://www.blackpearls.vc>

Fundusz koncentrują się one na technologiach związanych jakości życia, deep tech i enterprise software. Inwestuje przede wszystkim w polskich przedsiębiorców. Poszukują projektów poprawiających jakość życia ludzi, które pozwolą stawić czoła najpilniejszym zmianom społecznym, szczególnie w zakresie demografii, pracy i biznesu. Inwestują od 100 tys. do 1 mln €.

Fundusz uczestniczył w 29 rundach, obecnie posiada w swoim portfelu 24 spółek, a 8 spółek dokonał wyjścia kapitałowego.

Alfabeat

<https://alfabeat.com>

Fundusz poszukuje projektów B2B Enterprise Software w ramach inwestycji wertykalnych. Alfabeat zainwestował w Andiamo, Daily, DEBN, Fibrtech i Intiaro.

⁴ Przez fundusz rozumiemy: fundusz venture capital, korporacyjny fundusz venture capital, fundusz aniołów biznesu, fundusz private equity, fundusz inwestycyjny

Fundusz uczestniczył w 11 rundach, obecnie posiada w swoim portfelu 10 spółek, a 1 spółkę dokonał wyjścia kapitałowego.

SPOŁECZNOŚCI, ORGANIZACJE, INSTYTUCJE

Gdańska społeczność startupowa jest stosunkowo niewielka i skupiona wokół jednego ośrodka, wspierana środkami publicznymi dalej rośnie. Brak strony internetowej, nazwy społeczności czy hashtagu, utrudnia osobom z zewnątrz (zwłaszcza obcokrajowcom) poznawanie ekosystemu. Natomiast Inkubator Starter planuje otworzyć punkt kompleksowej obsługi dla ekosystemu startupów w przyszłym roku.

Inkubator Starter

Inkubator

Space3ac

Akcelerator

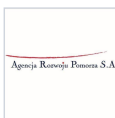
O4

Coworking

GPNT

Gdansk Science and Technology
Park

ARP

Pomerania Development Agency

Techseed.me

Akcelerator

WYDARZENIA

Infoshare to konferencja technologiczna dla programistów, startupowców, inwestorów, kadry zarządzającej, liderów innowacji i marketerów. Skupia ponad 5 500 uczestników z około 40 krajów, ponad 120 prelegentów i ponad 250 startupów. Nagroda w konkursie odbywającym się w jej ramach Startup Contest to 20 000 €.

Startup Hansa to odbywająca się dwa razy do roku (wiosną i jesienią) konferencja z udziałem przedstawicieli władz publicznych, akceleratorów, inwestorów, startupów i korporacji z Amsterdamu, Berlina, Gdańska, Phoenix i Sztokholmu.

Geek Girls Carrots Gdańsk jest częścią polskiej społeczności Women in Tech. Organizuje spotkania, warsztaty i specjalne spotkania dla kobiet w IT. Typowe wydarzenie składa się z 2 wykładów i zakończone jest networking party.

FuckUp Nights Trójmiasto jest częścią globalnego ruchu, w którym na comiesięcznych spotkaniach uczestnicy dzielą się historiami o swoich porażkach w biznesie.

PHOENIX

PODSUMOWANIE

Koszty utrzymania
(bez kosztów wynajmu)

€ 777.18

Koszty wynajmu
(1 pokojowego mieszkania w centrum)

€ 1 090.29

Śr. wynagrodzenie
(po opodatkowaniu)

€ 3 061.22

Wielkość rundy
(Seria A)

€ 5.05 mln

Coworking
(miesięcznie)

€ 224

Internet
(60 Mbps lub więcej)

€ 66.26

ŹRÓDŁO: NUMBEO, CRUNCHBASE, NOMAD LIST, OBLICZENIA WŁASNE

PHOENIX DLA STARTUPÓW

Phoenix, mając konkurentów takich jak Nowy Jork czy San Francisco, nie miało łatwego zadania przy budowie własnego ekosystemu. Jednak członkowie społeczności ciężko pracowali, aby stworzyć przystań dla przedsiębiorców. Władze stanowe z powodzeniem ograniczyły regulacje, wprowadzając w ciągu ostatnich dwóch lat kilka ustaw, mających w szczególności w celu zaspokojenie potrzeb startupów w branży fintech i nieruchomości. Arizona była pierwszym stanem, który wprowadził przepisy dotyczące piaskownicy Fintech, który pozwala startupom testować swoje produkty przez okres do 2 lat i obsługiwać do 10 000 klientów przed złożeniem wniosku o standardową licencję. W marcu 2018 roku stan Arizona wprowadził ustawę, powołującą do życia podobną piaskownicę dla rynku nieruchomości. Regulacje te są tak wyjątkowe, że startupy z branży nieruchomości z całego kraju przenoszą swoich pracowników do Phoenix. Rząd stanowy wprowadził także przepisy, które ułatwiają ludziom spoza stanu legalną pracę w Arizonie aby wykorzystać w pełni tę okazję. Walka o startupy jest często bardzo brutalna i pełna rywalizacji, obrazuje to przykładowo kampania o nazwie #CAstruggles, mającej na celu przekonanie startupów do przeniesienia się do Phoenix. Magazyn Inc. w swoim rankingu umieścił Phoenix na 11 miejscu najlepszych miejsc w Ameryce do rozpoczęcia biznesu.

Arizona doskonale rozumie również, że Hub Startupowy potrzebuje zasobów ludzkich do rozwoju i wzrostu. Władze nie tylko starają się przyciągać talenty, wprowadzając nowe prawa. Rozwijają też swoje własne zasoby. Arizona State University prowadzi program Entrepreneurship + Innovation oraz Startup School. Na warsztatach studenci uczą jak przeprowadzić krótką prezentację znaną jako „Elevator Pitch”, uzupełnić Business Model Canvas, zidentyfikować MVP, zrozumieć różne modele kosztów i przychodów. Uczelnie starają się wypełnić lukę w zasobach ludzkich, jednak stan nadal się z tym zmagają z niedoborem siły roboczej w tym zakresie.

NAJBARDZIEJ ZNANE STARTUPY

Symphony Health

axway

Solera Health

Społeczność zaczyna odnosić korzyści z sukcesu startupów które mają siedziby w Phoenix, założyciele i pracownicy ich reprezentujący starają się działać na korzyść społeczności, zapewniając mentoring i wiedzę.

Społeczność startupów Phoenix nazywa się #yesphx. Nazwa ta wywodzi się od hashtagu, który zgromadził grupę osób która przekształciła w społeczność. Społeczność jest dobrze zorganizowana, zapewnia przewodniki krok po kroku dla ludzi, którzy chcą do niej dołączyć. Jest to naprawdę istotne, biorąc pod uwagę pod uwagę cel które im przyświecają, takie jak przyciągnięcie nowych zasobów ludzkich do Phoenix.

NAJPOPULARNIEJSZE BRANŻE

marketing

health

fintech

Phoenix wyróżnia się jako hub w którym rozwija się dużo projektów związanych z ochroną zdrowia i naukami biologicznymi. W ciągu najbliższych 2 lat powstanie w mieście ponad 7 000 miejsc pracy w sektorze opieki zdrowotnej i bionauki. Miasto Phoenix inwestuje w budowę infrastruktury bionaukowej, dzięki czemu przyciąga firmy i startupy z tego sektora. Jedną z takich inwestycji jest Kampus Biomedyczny Phoenix.

NAJPOPULARNIEJSZE MODELE BIZNESOWE

subskrypcyjny

prowizyjny

produkcja

Phoenix bardzo dobrze prezentuje swoje zalety jakimi jest ilość słonecznych dni i niższe koszty utrzymania w porównaniu z innymi hubami w USA. Jednak czy czegoś mu brakuje? Jakie są największe wyzwania dla Phoenix jako hubu? Zdecydowanie jednym z nich jest brak zaufanych funduszy VC. W tej chwili fundusze z innych stanów US nie widzą dobrego powodu do otwarcia stałego biura w mieście. Dobre połączenia lotnicze ułatwiają wizytę w Phoenix w razie potrzeby (San Francisco jest tylko 2 godziny lotu bezpośredniego od Phoenix) w związku z tym inwestorzy są tylko gośćmi, w wyniku czego niestety nie mają trwałego wpływu na ekosystem. Lokalne władze ciężko pracują nad zwiększeniem dostępu do finansowania. Phoenix jest również miastem w którym odbywa się dwa razy w roku dla Arizona Innovation Challenge, konkurs dla startupów warty uwagi, ze względu nagrodę do 3 milionów dolarów.

STARTUPY Z PHOENIX WARTE UWAGI

Wybraliśmy 6 startupów założonych w 2016 roku lub później, z największym dotychczasowym finansowaniem, z siedzibą w Phoenix według danych Dealroom.

Qwick

foodtech

Platforma zapewniająca pracowników w formie usługi, w razie potrzeby, na niej profesjonalści z branży horeca mogą znaleźć pracę w ramach zmian, w czasie rzeczywistym. Qwick zdobył 4,8 mln \$ w ramach rundy pre-seed (1,3 mln \$) i rundy seed (3.5 mln \$).

<https://www.qwick.com>

SurchX

fintech

Oprogramowanie rozpoznające wystawiającego kartę kredytową w momencie transakcji pozwala na obliczenie opłaty za transakcje i daje możliwość obciążenia nią klienta. SurchX jest jednym z 3 zwycięzców konkursu Thompson Reuters Global RegTech Competition.

<https://www.surchx.com>

Chassi

enterprise software

Platforma Customer Experience Engineering (CXE). Silnik oprogramowania Chassi śledząc indywidualną ścieżkę każdego klienta, identyfikuje wspólne punkty problemów oraz przewiduje przyszłe wyniki. Chassi dostarcza API dla programistów, dzięki któremu mogą oni wdrożyć Chassi bezpośrednio do swoich rozwiązań. We wrześniu 2018 r. startup zebrał 2,5 mln \$ w rundzie seed od funduszu Rise of the Rest.

<https://www.chassi.com>

Mindset Medical

health

Startup z branży medtech tworzący aplikację mobilną do zdalnego zbierania wyników i monitorowania postępów pacjentów. W marcu 2018 r. zgromadził 1,3 mln \$ kapitału inwestycyjnego na wydanie i rozbudowanie aplikacji. Stara się przenieść doświadczenia mobilne do świata medycyny.

<https://mindsetmedical.com>

Prospectify

marketing

Startup z obszaru Data Intelligence, która pomaga zespołom sprzedażowym prawidłowo identyfikować i kontaktować się z wartościowymi leadami w celu zawarcia umowy. Startup został umieszczony przez Venture Beat na liście 10 startupów AI rozkwitających poza Doliną Krzemową.

<https://prospectify.io>

Insurmi

fintech

Narzędzie do angażowania klientów wykorzystujące konwersacyjną sztuczną inteligencję. We wrześniu 2019 roku spółka zapewniła sobie dodatkowy 1 mln \$ w rundzie prowadzonej przez Coplex z udziałem grupy wybitnych międzynarodowych aniołów biznesu i Globalnego Akceleratora Ubezpieczeń (GIA). Insurmi jest także półfinalistą jesiennej rundy konkursu Arizona Innovation Challenge 2019.

<http://insurmi.com>

INWESTORZY Z PHOENIX

Crunchbase podaje, że firmy z tego hubu przyciągnęły 247 inwestorów. Wybraliśmy 4 fundusze,⁵ które w ciągu ostatnich 24 miesięcy brały udział w największej liczbie rund inwestycyjnych.

Social Leverage

<https://www.socialleverage.com>

Fundusz głównie koncentruje się na inwestycjach w firmy zajmujące się oprogramowaniem z 3 obszarów: finansów, SaaS dla przedsiębiorstw oraz B2C. Inwestują projekty na wczesnej fazie rozwoju i fazie seed. Do wartych uwagi inwestycji z jego portfela należą StockTwits, ChartIQ, eToro, Robinhood, BillGuard, ApplePie Capital, ProducePay, Assistly, Embedly, Kustomer i Narvar.

⁵ Przez fundusz rozumiemy: fundusz venture capital, korporacyjny fundusz venture capital, fundusz aniołów biznesu, fundusz private equity, fundusz inwestycyjny

Fundusz uczestniczył w 89 rundach, obecnie posiada w swoim portfelu 40 spółek, a 27 spółek dokonał wyjścia kapitałowego.

Grayhawk Capital

<http://grayhawkcapital.us>

Fundusz poszukuje rozwiązań z zakresu cloud/SaaS, enterprise software, bezpieczeństwa, analityki biznesowej, finansów i IT w służbie zdrowia. Fundusz inwestuje głównie na wczesnym etapie generowania przychodów, ale także przed osiągnięciem przychodów i na etapie wzrostu. Fundusz inwestuje w USA i Izraelu.

Fundusz uczestniczył w 25 rundach, obecnie posiada w swoim portfelu 11 spółek, a 6 spółek dokonał wyjścia kapitałowego.

Arizona Founders Fund

<https://azff.co>

Fundusz inwestuje w startupy wytwarzające oprogramowanie z Arizony. Jak piszą o sobie wypisują czeki od 50 do 400 tys dolarów. Fundusz zainwestował w startupy takie jak eVisit, AllBound, ShelvSpace, BayIQ, InHouse i LawLytics.

Fundusz uczestniczył w 7 rundach, obecnie posiada w swoim portfelu 4 spółek.

SPOŁECZNOŚCI, ORGANIZACJE, INSTYTUCJE

Spółeczność Phoenix jest dobrze zorganizowana, otwarta i łatwa do eksploracji. Wiele wysiłku włożono w jej utrzymanie i rozwój ze strony uniwersytetów, przedsiębiorców i władz lokalnych.

yesphx

Spółeczność

ASU

Arizona State University

Seed Spot

Akcelerator

AZ TechCelerator

Akcelerator

Draper University

Entrepreneurship Program

CEI

Center for Entrepreneurial
Innovation

WYDARZENIA

1 million cups to cotygodniowe wydarzenie, które łączy społeczność przedsiębiorców Phoenix przy kawie i rozmowach. Każdego tygodnia przedsiębiorcy prezentują pomysły na biznes i identyfikują kto w społeczności może pomóc im w ich rozwoju.

Manhattan Momentum konferencja organizowana przez Manhattan Associates. Gromadzi ponad 1 000 uczestników, którzy przez trzy dni mogą brać udział w inspirujących i edukujących wykładach globalnych liderów, osób zmieniających rynek i wyznaczających trendy.

inc. 5000 Conference & Gala to coroczna trzydniowa konferencja gromadząca znane firmy, które pojawiają się w prestiżowym rankingu Najszybciej rozwijających się firm prywatnych w US, magazynu Inc. Punktem kulminacyjnym jest galą podczas której obowiązują stroje wieczorowe. W konferencji bierze udział 5 000 reprezentantów obecnych i przeszłych nominowanych, przedsiębiorcy, liderów biznesu ze wszystkich branż.

Startup Grind to światowa społeczność tworzona w partnerstwie z Google for Startups. Co miesiąc społeczność ta organizuje w Phoenix wydarzenie poruszające szerokie spektrum tematów. Bilet kosztuje około 15 dolarów.

PHX Startup Week organizowane przez Techstars to coroczne wydarzenie trwające 6 dni i obejmujące ponad 100 wydarzeń. Każdego roku przyciąga on ponad 2000 uczestników, którzy biorą udział w najważniejszych prezentacjach, panelach dyskusyjnych, warsztatach i sesjach mentoringowych.

SZTOKHOLM

PODSUMOWANIE

Koszty utrzymania
(bez kosztów wynajmu)

€ 816.13

Koszty wynajmu
(1 pokojowego mieszkania w centrum)

€ 1 112.02

Śr. wynagrodzenie
(po opodatkowaniu)

€ 2 351.00

Wielkość rundy
(Seria A)

€ 5.93 mln

Coworking
(miesięcznie)

€ 417

Internet
(60 Mbps lub więcej)

€ 27.35

ŹRÓDŁO: NUMBEO, CRUNCHBASE, NOMAD LIST, OBLICZENIA WŁASNE

SZTOKHOLM DLA STARTUPÓW

Stolica Szwecji jest przez wielu uznawana za drugi najlepszy hub na świecie po Dolinie Krzemowej, głównie ze względu na 7 jednorożców które w niej powstały. Jest to szczególnie imponujące, jeśli weźmie się pod uwagę liczbę mieszkańców samego miasta (mniej niż 1 mln osób zamieszkuje miasto a 2,4 mln jego obszar metropolitalny). Sprawia to że Sztokholm ma najwyższą liczbę jednorożców na mieszkańca poza Doliną Krzemową. Te historie sukcesu, wraz z kapitałem stworzonym i ponownie zainwestowanym oraz ludźmi z umiejętnościami i doświadczeniem, przyczyniły się do stworzenia, a następnie rozwinięciu dojrzałego ekosystemu startupowego.

Istnieją także inne czynniki, które mogły odegrać swoją rolę w tym zakresie. Szwecja ma długą tradycję firm inżynieryjnych i projektowych, do których należą między innymi Saab, Volvo, Electrolux i Ericsson. Warto podkreślić, że 18% siły roboczej miasta pracuje w branży technicznej, i wartość ta rośnie. Szkolnictwo wyższe jest stosunkowo niedrogie, co w połączeniu z dużą liczbą uniwersytetów i szkół technicznych zapewnia co roku dużą liczbę absolwentów kierunków technicznych wchodzących na rynek.

Szwedzi posiadają wysoki poziom znajomości języka angielskiego, co pomaga im skalować się poza lokalnym rynkiem (w kraju mieszka zaledwie około 10 mln osób). Szwecja ma również jedną z najszybszych łącz szerokopasmowych na świecie, a dzięki rządowym dotacjom do komputerów osobistych w latach 90-tych ma bardzo wysoki poziom umiejętności obsługi komputera.

Wśród czynników, które mogą być trudniejsze do zbadania ilościowego, jest jakość życia. Szwedzi uwielbiają wskazywać, jak piękna jest przyroda w ich kraju, oraz możliwość osiągnięcia równowagi między życiem zawodowym a prywatnym (bardzo długie urlopy, urlopy macierzyńskie/ojcowskie itp.).

NAJBARDZIEJ ZNANE STARTUPY

Spotify

Klarna

Mojang

Sztokholm to miejsce, w którym powstało i/lub znacząco rozwinęło się wiele znanych startupów. Na liście tej znajdują się takie firmy jak Spotify - popularny globalny serwis muzyczny z ponad 96 mln płacącymi abonentami, Mojang - studio gier, które stworzyło grę Minecraft, King - kolejna studio gier, które stworzyło m.in. hit Candy Crush oraz Klarna - globalny bank technologiczny, świadczący usługi finansowe online, takie jak windykacja długów, tworzenie witryny internetowej dla sklepów i płatności kredytowe.

NAJPOPULARNIEJSZE BRANŻE

marketing

enterprise software

fintech

Wśród najpopularniejszych branż w Sztokholmie można znaleźć marketing, enterprise software i fintech. Wydaje się, że odzwierciedlają one zalety ekosystemu: dostęp online, umiejętności inżynierskie i szybkie skalowanie się poza kraj.

NAJPOPULARNIEJSZE MODELE BIZNESOWE

subskrypcyjny

prowizyjny

produkcja

Firmy ze Sztokholmu zapewniły sobie długotrwałą obecność na rynkach usług online. Korzystają one z cech ekosystemu i wcześniej zaczynają się skalować. Udało im się zabezpieczyć swoje pozycje w modelach abonamentowych i prowizyjnych (streaming muzyki, wydawanie gier) oraz produkcji, korzystając z okazji do digitalizacji tradycyjnej inżynierii, która ma długą tradycję w Szwecji.

STARTUPY ZE SZTOKHOLMU WARTO UWAGI

Wybraliśmy 6 startupów założonych w 2016 roku lub później, z największym dotychczasowym finansowaniem, z siedzibą w Sztokholmie według danych Dealroom.

Northvolt

energetyka

Startup produkujący wysokiej jakości, ekologiczne baterie - nadające się do recyklingu i charakteryzujące się minimalnym śladem emisji dwutlenku węgla. Posiada biura w 3 krajach: Szwecja, Polska i Japonia. W czerwcu 2019 r. zebrał 886 mln € w ramach rundy prowadzonej przez Volkswagena i Goldman Sachs, po otrzymaniu pożyczki w wysokości 350 mln € z Europejskiego Banku Inwestycyjnego na budowę gigafabryki.

<https://northvolt.com>

Voi Technology

transport

Operator hulajnóg elektrycznych, który rozpoczął swoją działalność we wrześniu 2018 r., ma obecnie ponad 4 mln hulajnóg i wyskalował się do 9 krajów, działa w prawie 40 miastach. Zaledwie w zeszłym miesiącu (listopadzie 2019 r.) zebrał ogromną rundę 77 milionów € w ramach serii B, aby wypuścić moc umieścić na ulicach jeszcze więcej urządzeń.

<https://www.voiscooters.com>

Bynk

fintech

Mobilna aplikacja pożyczkowa. Jej użytkownicy mogą łatwo ubiegać się o kredyt w wysokości do 300 000 koron szwedzkich (~3200 €) na zakup samochodu, remont domu, konsolidację lub w innym celu. Jego unikalne cechy to możliwość zarządzania

kredytem poprzez aplikację na przykład poprzez dokonywanie płatności, zmianę okresu i terminu spłaty zobowiązania. Startup zamierza w niedalekiej przyszłości również oferować własne karty kredytowe. Na początku 2019 r. otrzymał od Schibsteda i LMK Industri 48 mln € w postaci finansowania kapitałowego. Schibsted posiada obecnie 32% udziałów w firmie i 3-krotnie już uczestniczyło w kolejnych rundach finansowania.

<https://bynk.se>

ITBMed

health

Firma biofarmaceutyczna opracowujące specyficzne immunomodulujące substancje biologiczne do zastosowania u pacjentów po przeszczepów narządów i przeszczepie komórek macierzystych. W kwietniu 2018 r. zebrała 67 mln \$ w rundzie pod przewodnictwem Pabla Legorreta, założyciela i dyrektora generalnego Royalty Pharma. Środki te są wykorzystywane na dalszy rozwój leczenia opartego na Siplizumabie, który może potencjalnie uwolnić pacjentów po przeszczepie od przyjmowania leków immunosupresyjnych.

<http://itb-med.com>

MyVox Ultrasonics

robotyka

Startup opracowuje przełomową, bezkontaktową technologię HMI i ultradźwiękową MMI. Technologia opracowana przez MyVox może być stosowana w motoryzacji, automatyce przemysłowej i robotyce, inteligentnym domu, technice medycznej, wearables i grach. Firma jest głównie wspierana ze środków publicznych.

<https://www.myvoxultrasonics.com>

Embark Studios AB

gaming

Studio gier założone przez byłego dyrektora Electronic Arts and DICE, Patricka Söderlunda. W listopadzie 2018 r. Otrzymało około 41 milionów \$ od Nexon, południowokoreańskiego producenta gier MMORPG i innych gier online.

<https://www.embark-studios.com>

INWESTORZY Z SZTOKHOLMU

Crunchbase podaje, że firmy z tego hubu przyciągnęły 1,973 inwestorów. Wybraliśmy 6 funduszy,⁶ które w ciągu ostatnich 24 miesięcy brały udział w największej liczbie rund inwestycyjnych.

Almi Invest

<https://www.almi.se/en/almi-invest>

Fundusz głównie koncentruje się na technologiach (oprogramowaniu dla przedsiębiorstw i konsumentów, mediatechu, bezpieczeństwie i danych, handlu elektroniczny, fintech'u, VR/AR, IoT, grach, technologiach HR), Life Science (medtechu, rozwoju leków, e-zdrowiu), czystych technologiach (energii odnawialnej, energetyce, systemach recyklingu), przemyśle (narzędziach, materiałach, agritechu, druku 3D). Co roku dokonują około 50 nowych inwestycji.

⁶ Przez fundusz rozumiemy: fundusz venture capital, korporacyjny fundusz venture capital, fundusz aniołów biznesu, fundusz private equity, fundusz inwestycyjny

Fundusz uczestniczył w 267 rundach, obecnie posiada w swoim portfelu 264 spółek, a 13 spółek dokonał wyjścia kapitałowego.

Creandum

<https://www.creandum.com>

Fundusz ma biura w 3 miastach: Sztokholmie, Berlinie i San Francisco. Najmniejsza jego jak dotąd inwestycja wstępna wynosiła 200 tys. €, a największa - 8 mln €. Wartość wyjść kapitałowych funduszu w 2018 r. wyniosły zdumiewającą wartość 35 mld €, główna część tej sumy pochodziła z wyjścia kapitałowego ze Spotify (29,5 mld \$). Warto także zwrócić uwagę na przejęcie iZettle przez PayPal za kwotę 2,2 mld \$ i Giant Games' przez Zyngę za 700 mln \$.

Fundusz uczestniczył w 129 rundach, obecnie posiada w swoim portfelu 60 spółek, a 23 spółek dokonał wyjścia kapitałowego.

Northzone

<https://northzone.com>

Fundusz jest prawdopodobnie najbardziej znany jako wczesny inwestor Spotify. Ma 4 biura: w Sztokholmie, Oslo, Nowym Jorku i Londynie. Interesuje się głównie inwestycjami w serie A i B, w wyjątkowych sytuacjach inwestują także na etapie seed.

Fundusz uczestniczył w 170 rundach, obecnie posiada w swoim portfelu 67 spółek, a 50 spółek dokonał wyjścia kapitałowego.

EQT Ventures

<https://eqtventures.com>

Fundusz nie koncentruje się na żadnym konkretnym rynku lub branży i posiada za to wieloetapową strategię inwestycji. Z tego powodu typowe inwestycje kapitałowe wahają się od 1 mln do 75 mln €, w ramach seria A aż do rund wzrostu. Do ich znaczących inwestycji należą Oden Technologies, Holidu, Riskmethods, Min Doktor, Wolt, Verto Analytics, Unomaly, 3D Hubs i Watty.

Fundusz uczestniczył w 65 rundach, obecnie posiada w swoim portfelu 46 spółek, a 2 spółek dokonał wyjścia kapitałowego.

Kinnevik

<https://www.kinnevik.com>

Fundusz koncentruje się na platformach e-commerce w branżach spożywczej i mody, marketplacach, usługach finansowych, rozwiązaniach w opiece zdrowotnej i TMT. Fundusz interesują przede wszystkim projekty wykorzystujące technologię w celu zaspokojenia codziennych potrzeb konsumentów. Inwestuje na całym świecie, ale większość jego przeszłych inwestycji, zlokalizowanych było w Niemczech, Szwecji i USA. Inwestuje również w RPA, Brazylii i Singapurze.

Fundusz uczestniczył w 68 rundach, obecnie posiada w swoim portfelu 32 spółek, a 14 spółek dokonał wyjścia kapitałowego.

Vostok New Ventures

<https://www.vostoknewventures.com>

Fundusz skoncentrowany na sektorze internetowym i konsumenckim na całym

świecie, zwłaszcza w Rosji, Pakistanie i Egipcie. Vostok New Ventures jest notowany na giełdzie NASDAQ w Sztokholmie z oznaczeniem VNV SDB. Jego najbardziej znane inwestycje to Blablacar, Gett, Delivery Hero i Booksy.

Fundusz uczestniczył w 36 rundach, obecnie posiada w swoim portfelu 20 spółek, a 5 spółek dokonał wyjścia kapitałowego.

SPOŁECZNOŚCI, ORGANIZACJE, INSTYTUCJE

Sztokholmski ekosystem startowy jest dobrze rozwinięty, wiele organizacji odgrywa w nim aktywną rolę. Jest to dobry przykład udanej współpracy publiczno-prywatnej, w wyniku której powstały podmioty takie jak Sting - wspierany publicznie, ale działające zgodnie z najlepszymi praktykami biznesowymi.

Startup Sthlm

Non-profit

Vinnova

Sweden's Innovation Authority

Sting

Inkubator i akcelerator

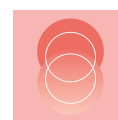
SUP46

Start-Up People of Sweden

#sthlmtech

Spółeczność

SSES

Stockholm School of
Entrepreneurship

WYDARZENIA

STHLM TECH Meetup to comiesięczne spotkanie prezentujące najnowsze wiadomości społecznościowe, każde spotkanie gości specjalnych mówców oraz 3 startupy prezentujące się na żywo przed zaproszonymi inwestorami.

STHLM TECH Fest jest coroczną konferencją gromadzącą setki przedsiębiorców z branż technologicznych, założycieli startupów, inwestorów, projektantów, deweloperów i dziennikarzy. W trakcie konferencji ma miejsce demo day dla inwestorów, hackathon i oraz wycieczki safari prezentujące ekosystem.

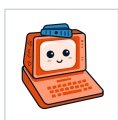

Annual Swedish Startup Gala to coroczne gala organizowana przez SUP46 podczas której przyznawane są nagrody w następujących kategoriach: Swedish Startup Hall of Fame, Startup Launch of the Year, Startup Team of the Year, Startup Expansion of the Year, Pay it Forward Investor of the Year. Każdego roku impreza posiada się inny temat przewodni, w 2019 r. był to "diversity & the first time".

Brilliant Minds to wydarzenie które zostało zapoczątkowane przez współzałożyciela Spotify, Daniela Ek. W konferencji uczestniczył prezydent Barack Obama, sekretarz John Kerry, Gwyneth Paltrow, Naomi Campbell i Evan Spiegel. Wydarzenie to jest tygodniowym festiwalem zapewniającym doświadczenia na pograniczu techniki i

muzyki. Konferencja jest znana jako "Creative Davos", a wstęp jest możliwy wyłącznie na zaproszenie lub poprzez bardzo drogie bilety.

Nordic.js to dwudniowa konferencja dla programistów JavaScript. Na konferencji goszczą światowej sławy prelegenci i wschodzące gwiazdy w społeczności JavaScript. Skupia 1 000 programistów i projektantów na zarówno w zorganizowanych, jak i nieformalnych sesjach.

Sting Day to ekskluzywne, jedyne w swoim rodzaju wydarzenie dla 400 starannie wyselekcjonowanych gości. Lista zaproszonych uwzględnia 60 wybranych startupów z całej Szwecji i 200 inwestorów z 15 krajów. Wstęp na wydarzenie jest możliwy wyłącznie poprzez zaproszenie, nie prowadzona jest sprzedaż biletów.

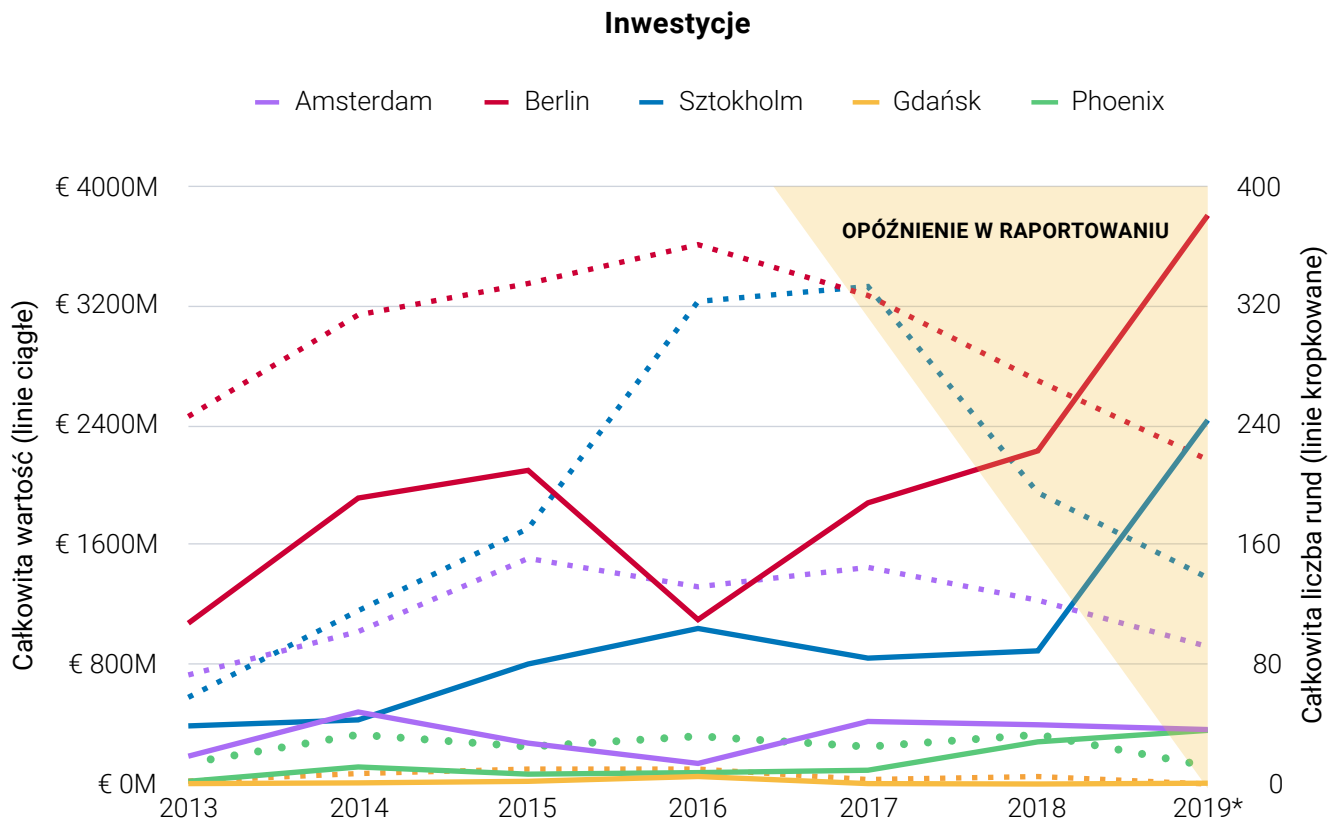

Artic15 jest wydarzeniem podczas którego startupy mogą połączyć się z odpowiednimi osobami. Koncentruje się na zawieraniu transakcji i tworzeniu sieci kontaktów wysokiej jakości. Dwudniowa impreza gromadzi międzynarodowy tłum startupów, inwestorów, korporacji, mediów i wpływowych osób. Koncentruje się na różnych gałęziach przemysłu, technologiach i tematach począwszy od zdrowia cyfrowego i sztucznej inteligencji po wpływ społeczny i skalowania. Gracze branży mogą efektywnie wykorzystać ten czas i zebrać się pod jednym dachem. Trzonem tego wydarzenia są spotkania jeden-na-jeden w tak zwanym Deal Room.

PORÓWNANIE HUBÓW

INWESTYCJE

Całkowita kwota inwestycji i liczba rund, w których zostały one zrealizowane, jest najbardziej podstawową metryką Hubów Startupowych, ponieważ daje ona perspektywę na zdolności spółek z tego hubu do pozyskiwania kapitału i odzwiedla prawdopodobieństwo znalezienia inwestora wewnątrz hubu.

Zdecydowanie Berlin i Amsterdam są najpotężniejszymi hubami spośród pięciu wybranych do niniejszego raportu. Widać to nie tylko w liczbie transakcji i ich sumarycznej wielkości, a także w liczbie inwestorów obecnych w danym hubie: 4206 inwestorów w Berlinie i 1973 inwestorów w Sztokholmie. Oba te huby startupowe charakteryzuje dojrzałość, wyrafinowanie i rozwój.

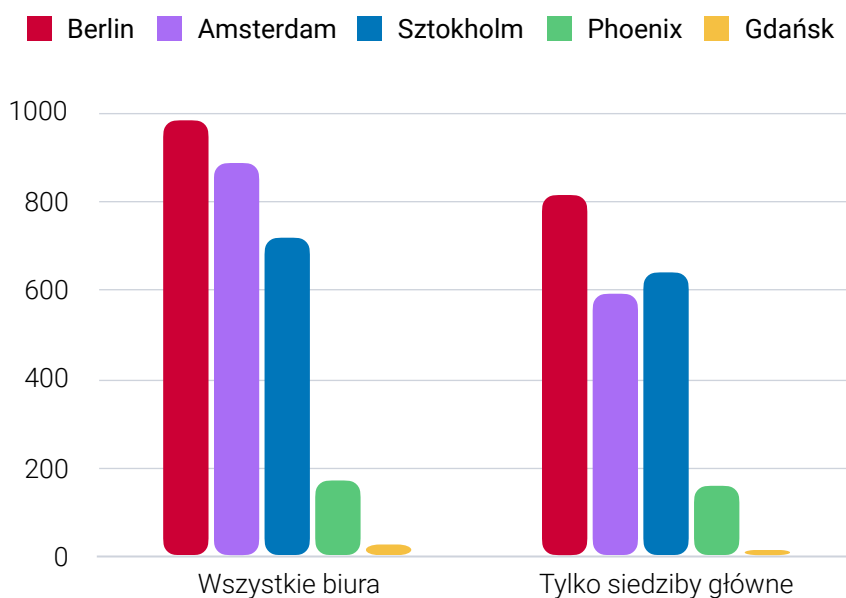
Amsterdam wydaje się utrzymywać stabilne warunki, jednak jeśli weźmie się pod uwagę opóźnienie w raportowaniu i częściowy brak danych dla czwartego kwartału 2019 roku, Amsterdam prawdopodobnie wykaże niewielki wzrost, ponieważ jest to również dojrzały ekosystem, który przyciągnął 1169 inwestorów.

Phoenix znajduje się w fazie rozwoju i zaczęło przyciągać inwestorów, odnotowuje niewielki wzrost w ciągu ostatnich 2 lat. W sumie 247 inwestorów zainwestowało w spółki z tego hubu.

Niestety Gdańsk wciąż zmagają się z pozyskiwaniem inwestorów i tylko 38 sfinansowało spółki z tego hubu.

Obecność inwestorów można mierzyć nie tylko liczbą inwestycji w spółki z danego huba, ale również poprzez fizyczną obecnością inwestorów, tj. posiadanie biura na terenie danego huba. Duża liczba inwestorów działających w hubie zwiększa szanse na uzyskanie finansowania przez firmy z danego hubu. Najczęstszą przyczyną śmierci lub braku rozwoju hubu jest brak kapitału. Jeśli w danym hubie nie ma środków na inwestycje, a w jego pobliżu znajdują się inne huby zapewniające kapitał, zasoby ludzkie po prostu się tam przeniosą.

Inwestorzy posiadające biura w danym hubie

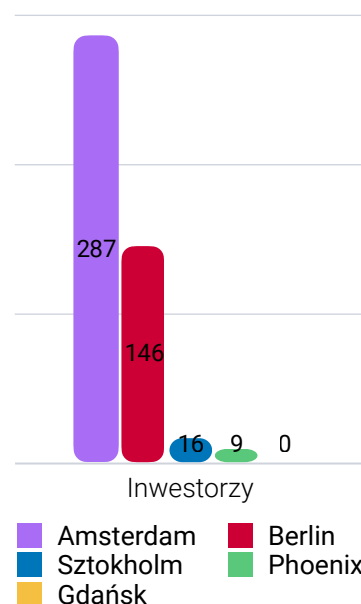

Berlin, Amsterdam i Sztokholm oferują taką możliwość pozyskania wewnątrz hubu i w ten sposób przyciągają startupy i utalentowanych przedsiębiorców, zachęcając tym samym jeszcze więcej nowych inwestorów do osiedlenia się tam. Warto zauważyć, że ogromna część inwestorów, którzy są obecni w danym mieście, posiada w nim główną siedzibę: 83% inwestorów obecnych w Berlinie, 89% w Sztokholmie. Gdańsk zmagają się z brakiem inwestycji, jedną z przyczyn jest brak inwestorów którzy wybrali go na swoją siedzibę.

Atrakcyjność hubu można również zmierzyć na podstawie liczby inwestorów, których dany hub przyciągnął i zachęcił do otwarcia w nim biura w mieście, zwłaszcza inwestorów pochodzących spoza kraju. Amsterdam jest najlepszy w przyciąganiu zagranicznych inwestorów, przekonał 287 podmiotów do otwarcia biura w mieście. Berlin zdołał przekonać prawie dokładnie połowę mniej – 146. Co zaskakujące, Sztokholm całkowicie zawiódł w tej metryce i prawie wszyscy inwestorzy tam obecni pochodzą tylko z tego miasta lub przenieśli tam wszystkie swoje działania wraz siedzibą główną.

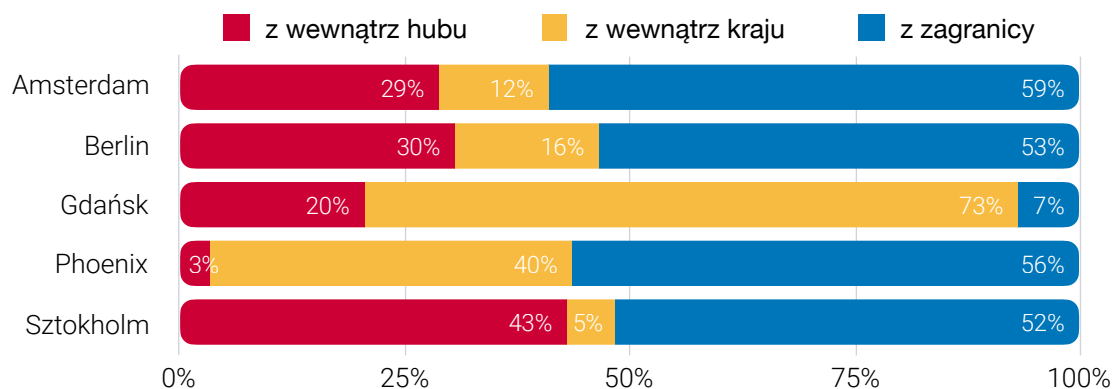
Ale jak to się wiąże z rundami finansowania? Ile rund pochodzi z wewnątrz hubu, a ile z zewnątrz? Czy posiadanie inwestorów w hubie zabezpiecza finansowanie dla firm w jego obrębie?

Liczba inwestorów zagranicznych, których udało się przekonać od otwarcia biura w danym hubie

Zdolność do przyciągania kapitału z zagranicy jest bardzo ważna dla hubu i jego mieszkańców. Wielka Brytania może być dumna ze swoich firm technologicznych, które były w stanie przyciągnąć 3,31 mld € w pierwszych 7 miesiącach 2019 r. Silna rozpoznawalność i długoletnia reputacja Wielkiej Brytanii przekonały inwestorów z USA i Azji do dalszego inwestowania i utrzymywania wiary w firmy z tego kraju. W największym hubie w Wielkiej Brytanii, w Londynie, ponad połowa (51%) rund finansowania pochodzi od inwestorów zagranicznych. Podobny rozkład można zaobserwować również w Tel Awiwie (56%).

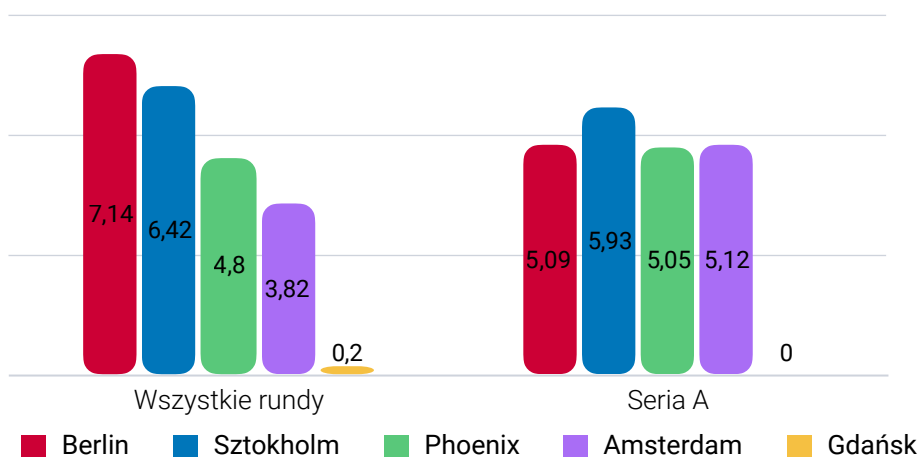
Rundy kapitałowe w zależności od źródła kapitału

Dojrzałe ekosystemy, takie jak Amsterdam, Berlin i Sztokholm mają podobny rozkład inwestycji w zależności od źródła kapitału, około 30-40% inwestycji pochodzi z wewnątrz hubu, ponad 50% od inwestorów zagranicznych, a reszta z innych miast z wewnątrz kraju. Wydaje się, że jest to sekretny przepis w zakresie proporcji, zapewniający odpowiednią ilość pieniędzy na rynku.

Jeśli w kraju istnieje jeden lub więcej konkurencyjnych hubów lub w niedalekiej odległości znajduje się konkurencyjny hub, możemy zaobserwować, że wiele inwestycji w spółki z hubu może pochodzić właśnie stamtąd i tak jest w przypadku Gdańska i Phoenix. Bliskość większego hubu może być pomocna lub stanowić śmiertelne zagrożenie, może łatwo zapewnić finansowanie dla spółek z ekosystemu hubu, ale równie dobrze może prowadzić do drenażu zasobów. Phoenix wdrożył dobrą strategię utrzymania lokalnych zasobów ludzkich i przekonywania nowych talentów do relokacji poprzez tworzenie nowych rozwiązań prawnych (np. piaskownicy fintech i piaskownicy dla branży nieruchomości) oraz poprzez wskazywanie korzyści takich jak niższe koszty utrzymania. Władze starają się nie tylko zainspirować startupy do przeniesienia się tam, ale także przekonać inwestorów do inwestowania swoich pieniędzy w swoje startupy.

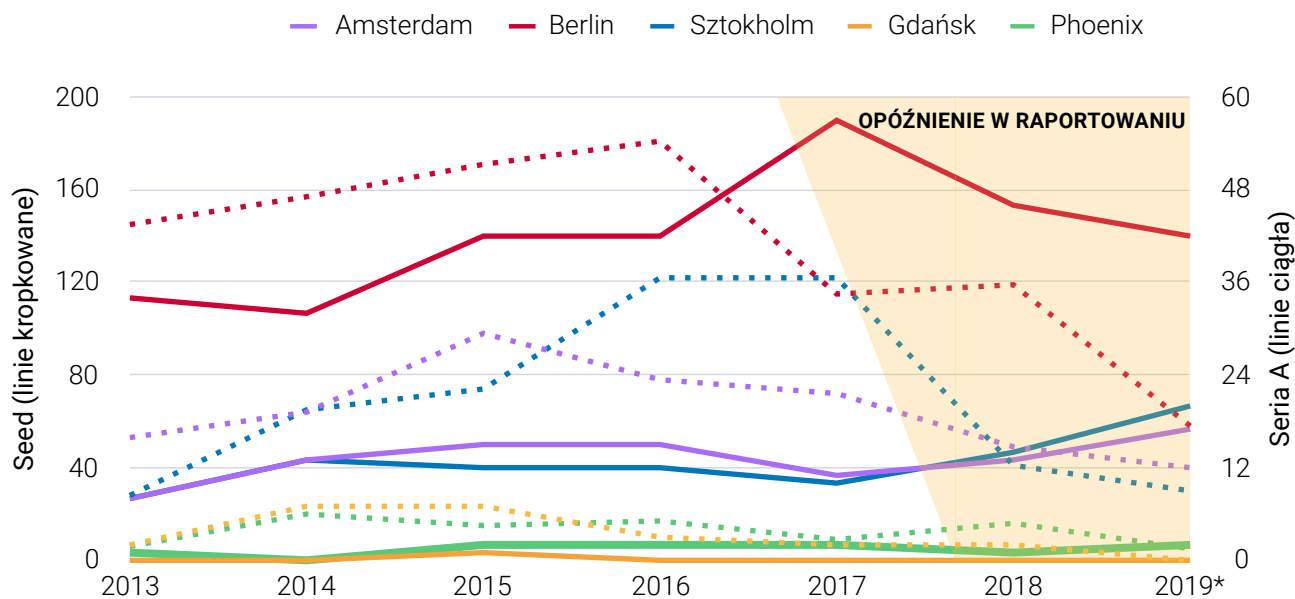
Średnia wartość rundy w mln €

Średnia wartość rund serii A oscyluje na poziomie bliskim 6 mln €. Cztery z hubów: Amsterdam, Berlin, Phoenix i Sztokholm osiągają takie wartości. Bardzo wysokie rundy w seriach D, E oraz na etapie wzrostu (+1 mld €) w Berlinie i Sztokholmie zdołały zawyżyć średnią wielkość wszystkich rund.

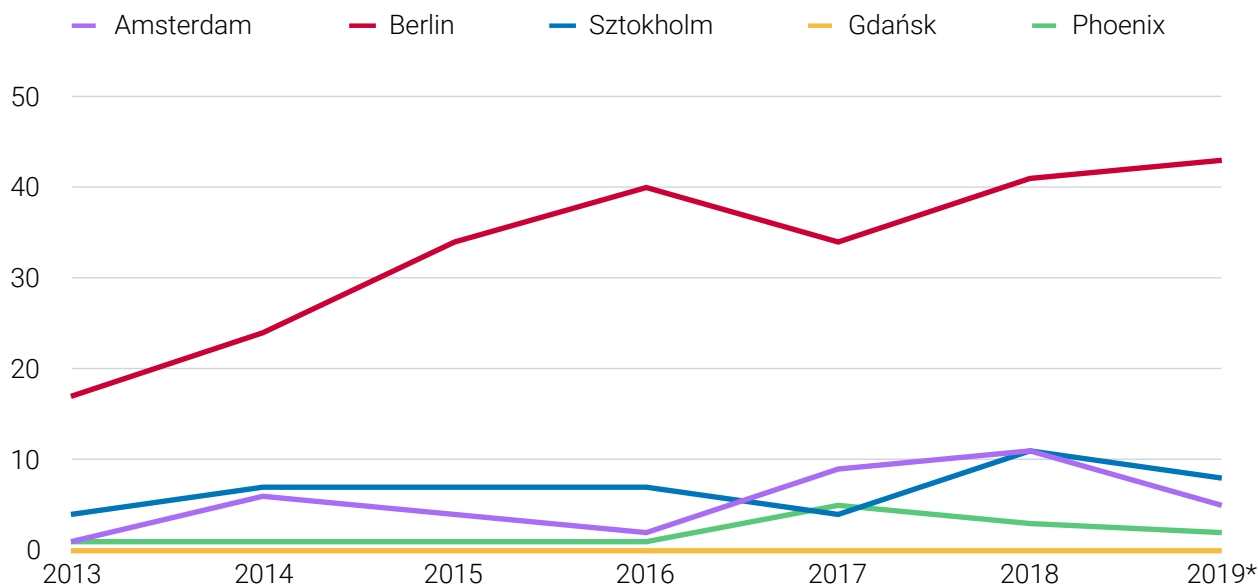
Oceniając etapy finansowania na przestrzeni lat, możemy zmierzyć, jak rozwinięty i dojrzały jest dany hub. Duża liczba inwestycji w rundy seed i brak serii B+ charakteryzuje szybko rozwijający się, ale młode ekosystemy, podczas gdy malejąca liczba rund seed może być oznaką kłopotów.

Liczba rund Seed and Serii A

Spadająca liczba rund seed w Berlinie, Sztokholmie i Amsterdamie może wskazywać, że osiągnęły one swój limit zasobów ludzkich - utalentowani przedsiębiorcy już pracują nad swoimi projektami, a nowe talenty nie pojawiają się w ilości niezbędnej do utrzymania wzrostu. Opóźnienie w raportowaniu danych może wyjaśnić pewne rozbieżności w danych, ale różnica wydaje się być zbyt duża, aby było to jedyne wytłumaczenie.

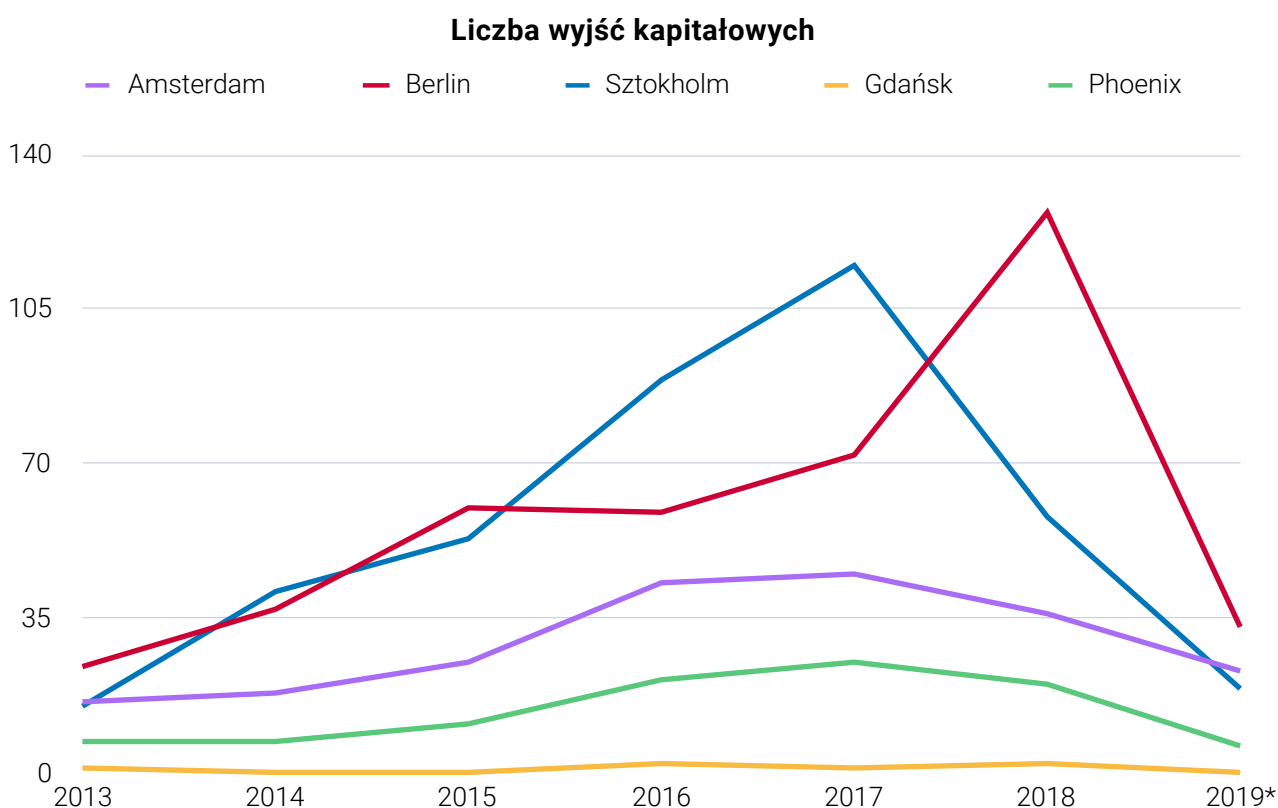
Liczba rund Series B i późniejszych

Rosnąca liczba rund B+ w Berlinie wydaje się potwierdzać, że ten hub dojrzał i wchodzi w kolejny etap rozwoju. Rosnące i skalujące się startupy "konsumują" zasoby ludzkie. Zalando zatrudnia ponad sześć tysięcy osób i wciąż się rozwija, podczas gdy SoundCloud i Delivery Hero zatrudniają ponad tysiąc osób każdy. Berlin musi uważnie obserwować swój ekosystem i jeśli liczba rund seed w rzeczywistości a nie wyniku opóźnienia w raportowaniu spada, musi zacząć przyciągać jeszcze więcej utalentowanych ludzi z zewnątrz. Rundy B+ w Sztokholmie i Amsterdamie szybko się zatrzymały, co należy uznać za jeszcze bardziej niepokojące.

WYJŚCIA KAPITAŁOWE

Miarą sukcesu hubu są nie tylko inwestycje. Ważną metryką są również wyjścia kapitałowe, które są bardziej widoczne i zdecydowanie bardziej spektakularne. Dobre wyjście kapitałowe może przyciągnąć uwagę do danego hubu inwestorów z całego świata. Sukcesy startupów nie wystarczą, aby przekonać inwestora do zaangażowania się w ekosystem, ale znaczące wyjście kapitałowe jest wstanie to zrobić.

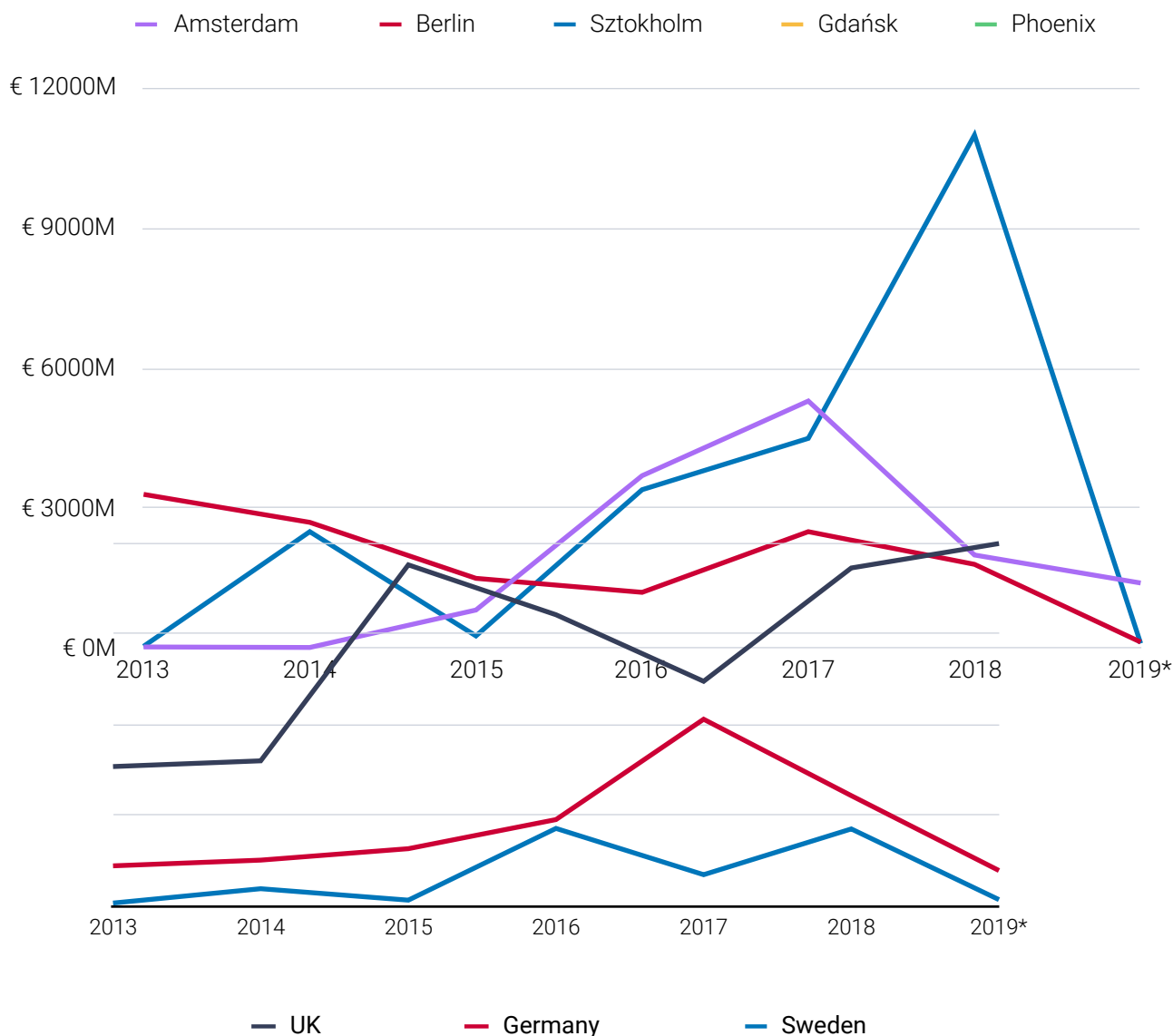

W kwietniu 2014r. Techcrunch pisał: "Czego brakuje w berlińskim ekosystemie technologicznym? Cóż, kilku rzeczy. **Jednak jest tylko jedno oczywisty problem- nie, kilka - brak dużych wyjść kapitałowych**"⁷ W tym czasie w Berlinie brakowało godnych uwagi wyjść kapitałowych, Berlin mógł pochwalić się sukcesami firm jak Zalando i Delivery Hero, ale żaden z inwestorów nie zdecydował się jeszcze sprzedać znaczącej części swoich udziałów. Przeciętnie wyjścia kapitałowe z europejskich startupów następują po 10 latach, nie jest to niczym nietypowym, ale presja na wyjścia kapitałowe w Berlinie była ogromna. Techcrunch nie musiał długo czekać, ponieważ we wrześniu tego samego roku Zalando przeprowadziło IPO z wyceną 5,3 mld € i pozyskał dodatkowe 605 mln €, co uczyniło tę ofertę największą ofertą publiczną od czasu

⁷ Techcrunch: **Let's Talk About Exits, Berlin** - April 26, 2014 - <https://techcrunch.com/2014/04/26/lets-talk-about-exits-berlin/>

debiutu Deutsche Telekom. Zalando był udanym wyjściem z Berlina, i to samo można powiedzieć o Spotify w Sztokholmie. Adyen, słynny amsterdamski startup fintech, został wyceniony na 240 € za akcję, a wycena firmy osiągnęła 7,1 mld €. W latach 2014-2018 obserwujemy duży wzrost liczby wyjść kapitałowych w Berlinie. Były to szczególnie dobre wieści, ponieważ wyjścia te nastąpiły przed przeciętnym europejskim terminem w którym wyjścia kapitałowe następują - w 5, 6, 7, 8 i 9 roku działalności. Jednak rok 2019 wydaje się być wielkim rozczarowaniem w kwestii wyjść, nie tylko dla Berlina.

Całkowita wartość wyjść kapitałowych

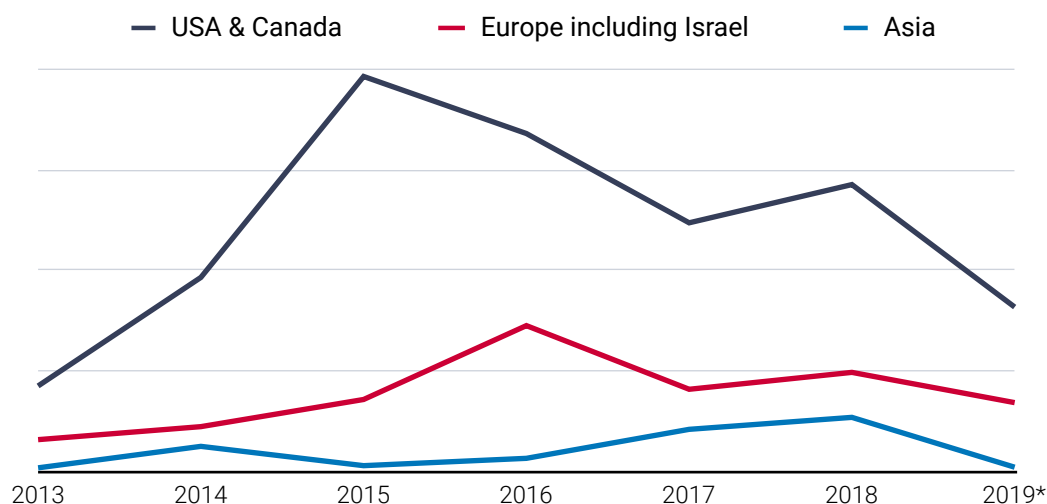

Sztokholmskie startupy w 2019 r. zaraportowały zaledwie 105 mln € sumarycznie w ramach wyjściach kapitałowych w porównaniu do 11 mld € w 2018 r. Wyjścia kapitałowe w Berlinie wyniosły zaledwie 134 mln € w porównaniu z 1,8 mld € w 2018 roku. Wydaje się, że w porównaniu z poprzednim rokiem poziom wyjść kapitałowych w Amsterdam uległ obniżeniu, jednak utrzymał na znaczącej wysokości, podczas gdy w innych lokalizacjach wskaźnik ten spadł do bardzo mało imponujących kwot. Czy jest to oznaka czegoś, czego powinniśmy się obawiać, czy też jest to zjawisko normalne? Wyjścia kapitałowe z inwestycji zdarzają się dopiero

po osiągnięciu określonego etapu wzrostu spółki, a niektóre lata mogą być "puste". Aby to zrozumieć, spojrzemy przegląd sytuacji na świecie. Całkowita wartość wyjść kapitałowych

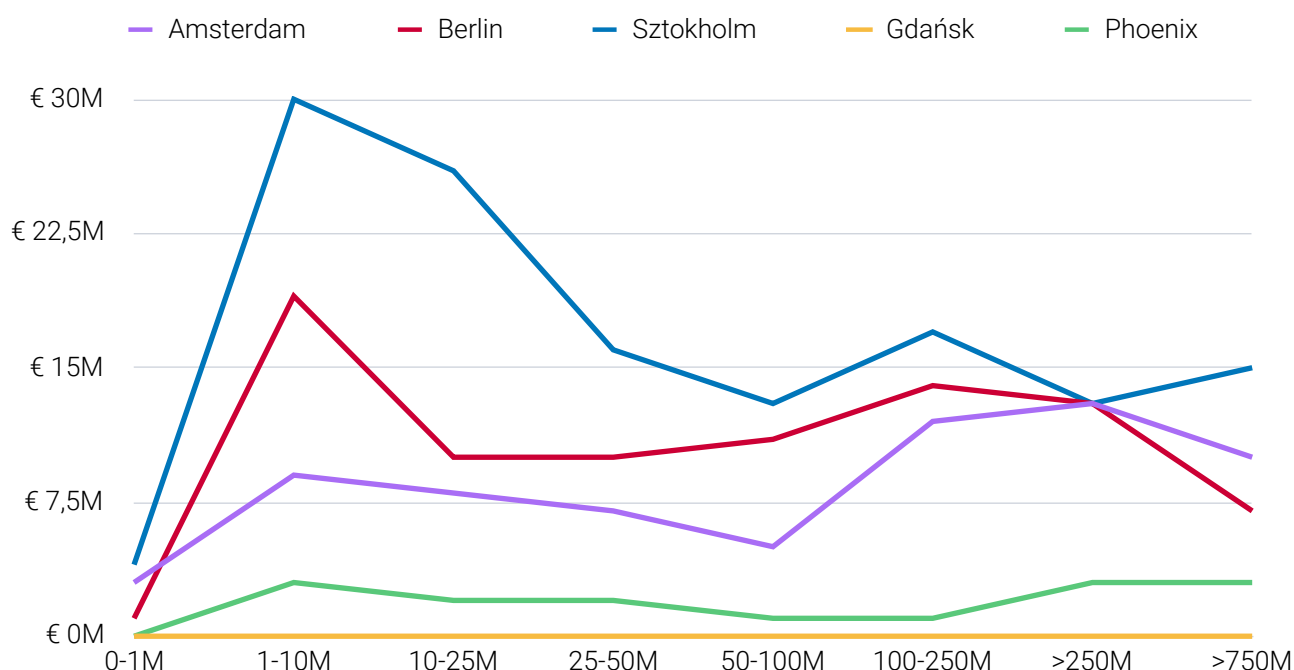
Wyjścia kapitałowe w USA spadły z prawie 500 mld € w 2018 r. do nieco ponad 280 mld € w 2019 r., na moment przygotowywania niniejszego raportu. Oczywiście niektóre z nich nie zostały jeszcze zgłoszone, ale w ciągu ostatnich 5 lat największe transakcje zazwyczaj dokonane były najpóźniej w październiku danego roku, a kwoty wahały się w granicach 30-40 mld €. Obecnie czterech największych wyjść kapitałowych dokonano w pierwszym kwartale roku 2019, z czego największe z nich wyniosło 15,7 mld €.

Całkowita wartość wyjść kapitałowych

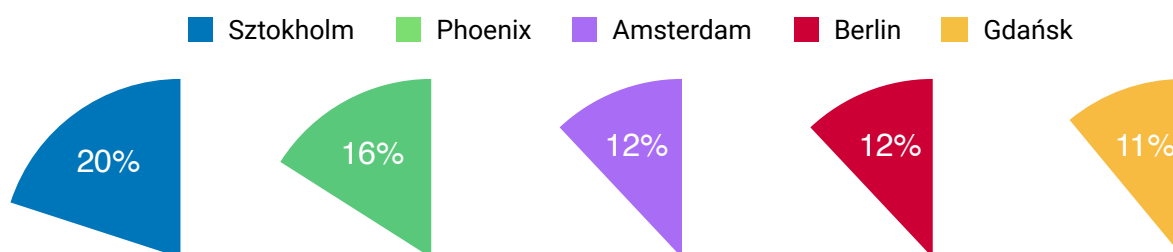
Dane na ten temat wydają się być niespójne. Brytyjskie startupy wydają się w ciągu ostatnich 3 lat doświadczać dużej ilości wyjść kapitałowych, ale może to być w pewien sposób związane z Brexitem. Czy jest to sposób na likwidację niepewnych brytyjskich aktywów? A może jest to realizowanie zysków? W Niemczech i Szwecji wartości opadają. Konieczne jest ściśle monitorowanie liczby wyjść i kwot w nadchodzących miesiącach.

Wartość wyjść kapitałowych

Wyjścia kapitałowe zdarzają się głównie w dwóch przypadkach: w obszarze 1-50 mln €, który zasadniczo stanowi odzyskanie inwestycji z pewnym zyskiem lub stratą lub 50+ mln €, gdy jest to duża wygrana. Sztokholmskie startupy odniosły największy sukces w zakresie wyjść kapitałowych, inwestorzy amsterdamskich startupów są zdecydowanie graczami długoterminowym, a berlińskich wydaje się być niecierpliwi.

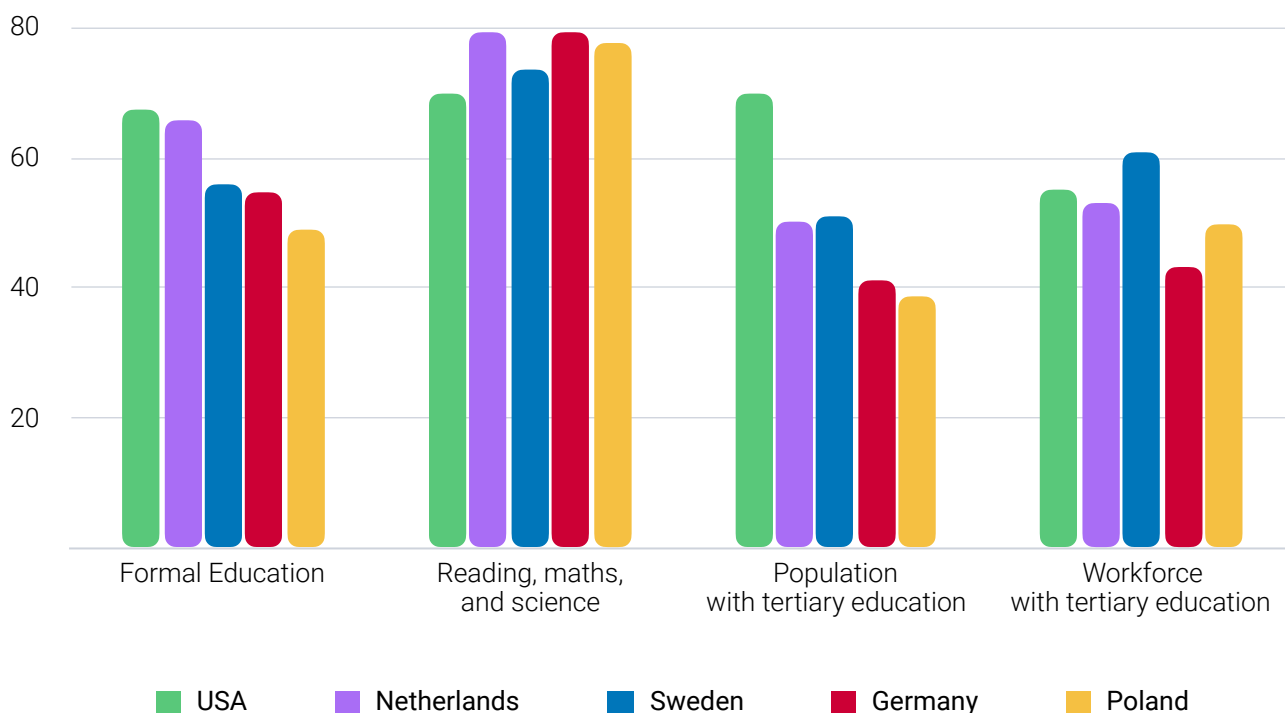
Odsetek przejmowanych spółek

ZASOBY LUDZKIE

Zasoby ludzkie są drugą co do ważności metryką pokazującą moc hubu. Inwestorzy lubią mówić, że pomysł robi pierwsze wrażenie, ale jego realizacja jest tym, co ma to naprawdę znaczenie. Wykorzystaliśmy Globalny Wskaźnik Konkurencyjności Talentów 2019: Entrepreneurial Talent and Global Competitiveness, aby ocenić pulę zasobów ludzkich w poszczególnych ośrodkach. Ponieważ nie ma danych specyficznych dla miast, a migracja zasobów ludzkich w obrębie krajów nie jest ograniczona, wykorzystaliśmy dane krajowe.

Edukacja

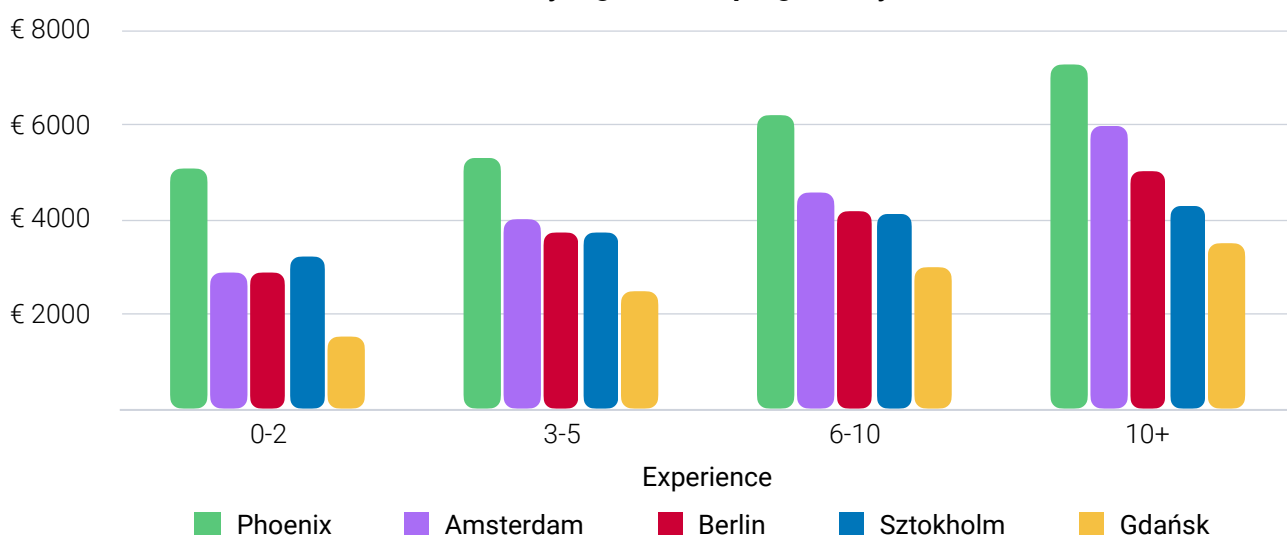

Umiejętności i zasoby ludzkie są silnie związane z edukacją, w szczególności ze szkolnictwem wyższym. Jednocześnie jednak, według stworzonego przez BerlinStartupJobs raportu The Berlin Startup Salary Report "osoby, które przerwały studia wyższe zarabiają więcej niż absolwenci, a mniej jedynie od respondentów posiadających tytuł doktora. Osoby przedwcześnie kończące naukę zarabiają średnio o 450 € więcej niż absolwenci uniwersytetów i tylko o 300 € mniej niż osoby posiadające tytuł doktora. Jednak 81,8% pracowników rozpoczynających działalność gospodarczą w Berlinie to absolwenci szkół wyższych, tylko 6% to osoby, które przerwały studia, a tylko 2,3% posiada tytuł doktora". Warto zauważyć, że większość osób poszukujących pracy w startupach w Berlinie jest dość młoda - 23,6% ma 25-26 lat, 41% 25-30 lat, a 22,6% 31-35 lat, czyli łącznie 87,2%. Grupa respondentów w skandynawskim badaniu płacowym na temat startupów w 2018 r. obejmującym Danię, Finlandię, Norwegię i Szwecję była podobna. 9% respondentów miało 18-24 lata, 52% 25-34 lata, co daje łącznie 61% wszystkich pracowników.

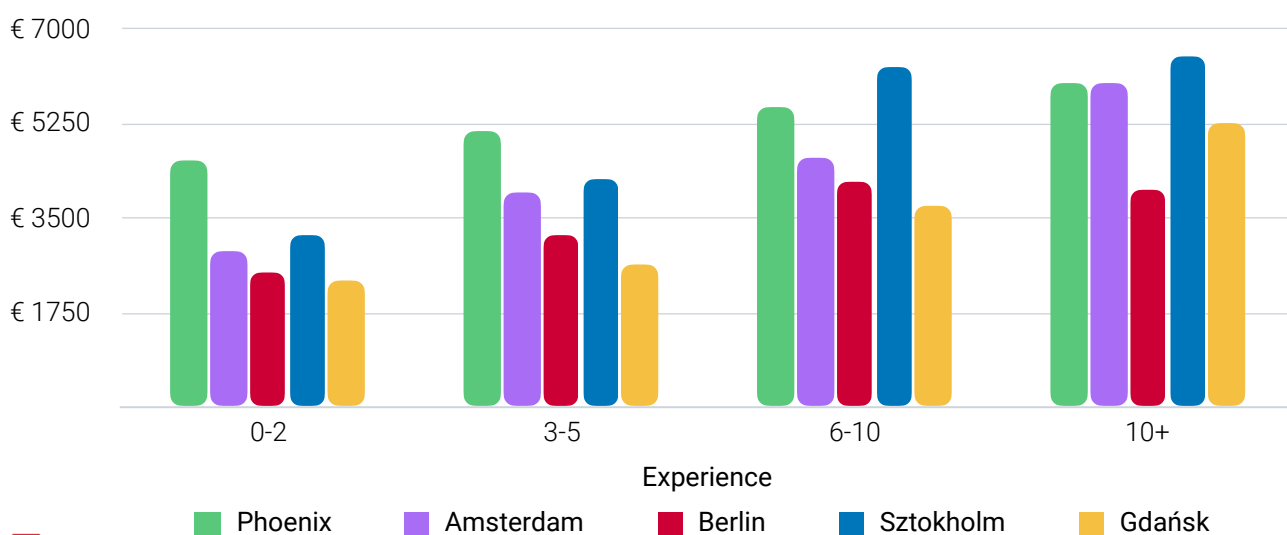
32,8% osób poszukujących pracy w startupach w Berlinie ma do 3 lat doświadczenia, a 33,1% ma od 3 do 5 lat doświadczenia. W raporcie skandynawskim stwierdza się, że 54% z nich ma mniej niż 5 lat doświadczenia.

Najwyższe wynagrodzenia w startupach wypłacane są deweloperom (lub ogólnie osobą o umiejętnościach technicznych) i menedżerom, nawet jeśli mają niewielkie doświadczenie. W

Wynagrodzenie programisty

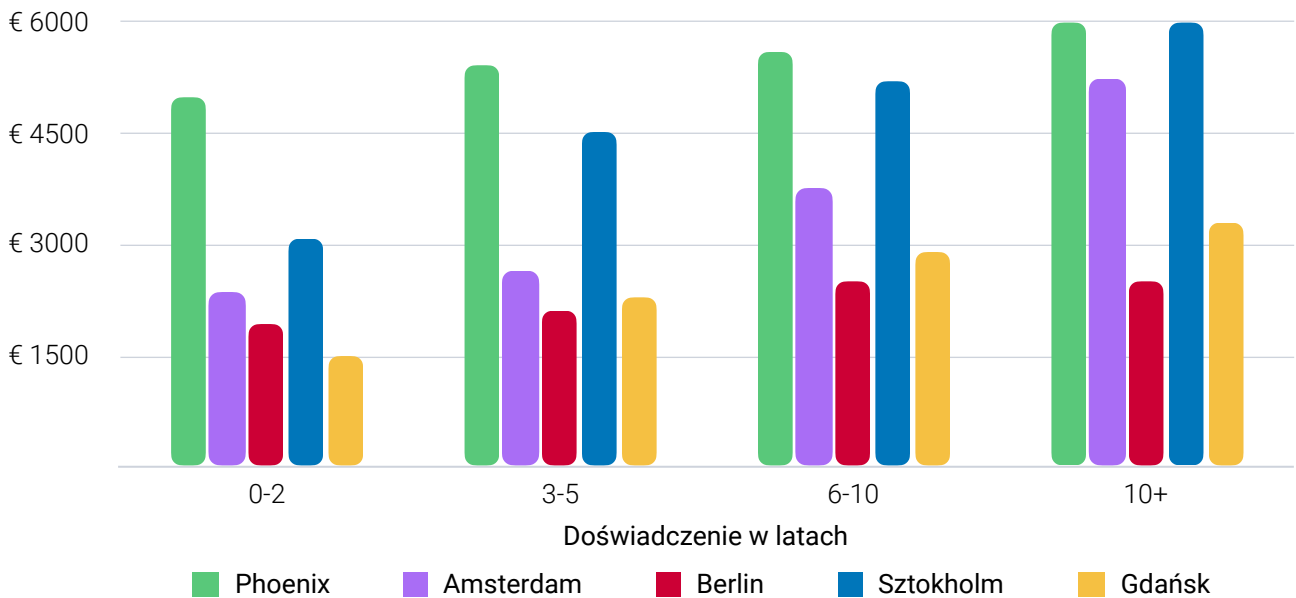
Wynagrodzenie menagerów

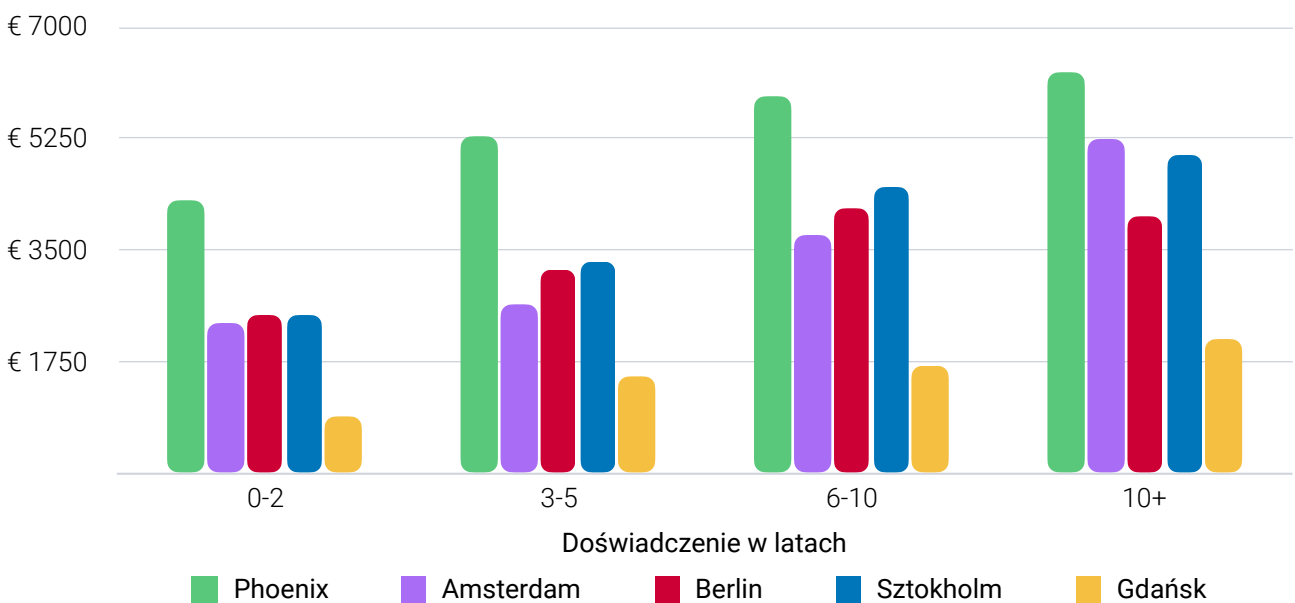
Berlinie programiści pracujący dla startupów mogą zarabiać od 2 900 do 5 000 € miesięcznie, w Szwecji od 3 200 do 4 100 €, w Amsterdamie od 2 600 do ponad 6 000 €.

Raporty pokazują, że pracownicy sprzedaży i marketingu w Amsterdamie i Berlinie nie są dobrze opłacani w branży startupowej.

Wynagrodzenia w sprzedaży

Business salary

Nie tylko wysokości wynagrodzeń musi być brana pod uwagę. Ważna jest również jakość pracy, do analizy wykorzystaliśmy ranking HackerRank. Na podstawie wielu wyzwań związanych z kodowaniem, opublikowanych na portalu HackerRank, opublikowana została lista krajów z najlepszymi programistami.

Which Country Has the Best Developers?

Ranked by Average Score Across All HackerRank Challenges

Rank	Country	Score Index	Rank	Country	Score Index
1	China	100.0	26	Netherlands	78.9
2	Russia	99.9	27	Chile	78.4
3	Poland	98.0	28	United States	78.0
4	Switzerland	97.9	29	United Kingdom	77.7
5	Hungary	93.9	30	Turkey	77.5
6	Japan	92.1	31	India	76.0
7	Taiwan	91.2	32	Ireland	75.9
8	France	91.2	33	Mexico	75.7
9	Czech Republic	90.7	34	Denmark	75.6
10	Italy	90.2	35	Israel	74.8
11	Ukraine	88.7	36	Norway	74.6
12	Bulgaria	87.2	37	Portugal	74.2
13	Singapore	87.1	38	Brazil	73.4
14	Germany	84.3	39	Argentina	72.1
15	Finland	84.3	40	Indonesia	71.8
16	Belgium	84.1	41	New Zealand	71.6
17	Hong Kong	83.6	42	Egypt	69.3
18	Spain	83.4	43	South Africa	68.3
19	Australia	83.2	44	Bangladesh	67.8
20	Romania	81.9	45	Colombia	66.0
21	Canada	81.7	46	Philippines	63.8
22	South Korea	81.7	47	Malaysia	61.8
23	Vietnam	81.1	48	Nigeria	61.3
24	Greece	80.8	49	Sri Lanka	60.4
25	Sweden	79.9	50	Pakistan	57.4

W tym rankingu Polska zajęła najwyższe 3. miejsce na liście, Niemcy znalazły się na 14. miejscu, Szwecja na 25. miejscu, a tuż za nią są Holandia na 26. miejscu i wreszcie USA na 28. miejscu.

Polska została również uznana za kraj z najlepszymi programistami Java, zajęła drugie miejsce w kategorii Python i algorytmach oraz czwarte w rozumieniu Shell i Tutorials.

Countries With the Best Developers By Domain

(Ranked By Average Score)

Algorithms

Rank	Country
1	Russia
2	Poland
3	China
4	Switzerland
5	Taiwan

Java

Rank	Country
1	Poland
2	Bulgaria
3	Hungary
4	Switzerland
5	Russia

Data Structures

Rank	Country
1	China
2	Taiwan
3	Philippines
4	Russia
5	Japan

C++

Rank	Country
1	France
2	Russia
3	Hungary
4	Italy
5	Switzerland

Tutorials

Rank	Country
1	Hungary
2	Italy
3	Switzerland
4	Poland
5	Sweden

Mathematics

Rank	Country
1	China
2	Czech Republic
3	Finland
4	Ukraine
5	Japan

Python

Rank	Country
1	Hong Kong
2	Poland
3	Bulgaria
4	China
5	Russia

SQL

Rank	Country
1	Denmark
2	Finland
3	Switzerland
4	Russia
5	Hong Kong

Shell

Rank	Country
1	Czech Republic
2	Hong Kong
3	Hungary
4	Poland
5	China

Artificial Intelligence

Rank	Country
1	Japan
2	Belgium
3	Vietnam
4	Russia
5	Ireland

Functional Programming

Rank	Country
1	China
2	Switzerland
3	Russia
4	Japan
5	Taiwan

Databases

Rank	Country
1	Switzerland
2	Italy
3	Denmark
4	Taiwan
5	Hungary

Ruby

Rank	Country
1	Finland
2	Nigeria
3	Switzerland
4	France
5	Poland

Distributed Systems

Rank	Country
1	Sri Lanka
2	Malaysia
3	Pakistan
4	Ukraine
5	Finland

Security

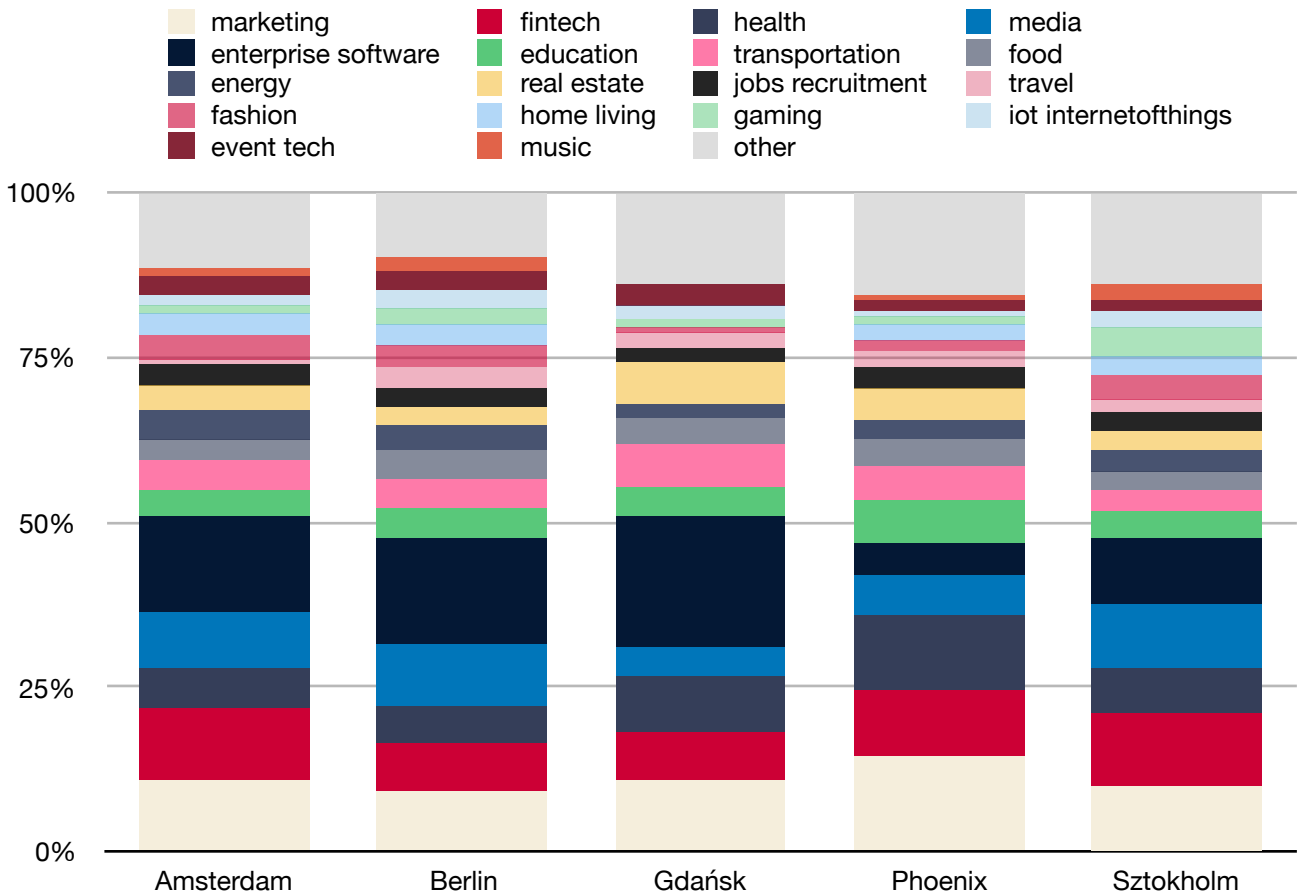
Rank	Country
1	Ukraine
2	China
3	Switzerland
4	Czech Republic
5	Colombia

BRANŻE

Chciałoby się wierzyć, że ośrodki mają swoje specjalizacje, na przykład, że najlepsze startupy muzyczne pochodzą ze Sztokholmu. Ale dane tego nie potwierdzają. Dokładnie dwa razy więcej startupów w Berlinie pracuje w przemyśle muzycznym niż w Sztokholmie. Przegląd branży startupowej sugeruje, że dystrybucja w branży startupowej jest prawie dokładnie taka sama w każdym z tych 5 ośrodków.

Industry of startup

SWOT - AMSTERDAM

Mocne strony

- Ogromna liczba inwestorów zainteresowanych spółkami pochodzącymi z tego hubu
- Dojrzały i dobrze rozpoznawalny ekosystem
- Znaczna liczba akceleratorów i inkubatorów
- Wysoko wykwalifikowane zasoby ludzkie
- Obecność inwestorów zagranicznych
- Dobre połączenia z innymi hubami
- Równowaga między pracą a życiem prywatnym
- Miasto jest siedzibą główną lub zlokalizowane są tam centra R&D firm takich jak Tesla, Uber, Optimizely, Netflix, Atlassian i Nextdoor
- Dobrze zorganizowany i łatwy do eksploracji ekosystem
- Bogate zasoby internetowe w języku angielskim na temat ekosystemu
- Startupowy program wizowy

Szanse

- Inwestorzy z hubu inwestują za granicą
- Niewielka odległość do Londynu może zachęcać do relokacji po Brexit'cie
- Dobre możliwości podatkowe dla VC mających siedzibę w Holandii
- Jednolita waluta europejska - euro
- Zasada zwolnienia z podatku do wysokości 30 %

Słabe strony

- Wysokie koszty życia
- Wysokie wynagrodzenia
- Wysoki koszt stworzenia MVP
- Znalezienie mieszkania w Amsterdamie może być trudne, a wynajem jest kosztowny
- Wysokie podatki dochodowe
- Potrzebna jest lokalna karta kredytowa lub debetowa, aby zapłacić w niektórych miejscach

Zagrożenia

- Numer BSN jest konieczny do podstawowych czynności, takich jak otwarcie konta w banku
- Mały rynek lokalny
- Niewystarczająca cyfryzacja spraw prawnych i administracyjnych
- Skomplikowany proces zwalniania pracowników
- Długie urlopy dla pracowników generują wyższe koszty pracy

SWOT - BERLIN

Mocne strony

- Ogromna liczba inwestorów zainteresowanych spółkami pochodzącymi z tego hubu
- Fundusze umożliwiające inwestycje na różnych etapach
- Inkubatory i akceleratory wspomagające rozwój przedsiębiorstw
- Międzynarodowe wielokulturowe społeczeństwo
- Niesamowite historie sukcesów inwestycji i wyjść kapitałowych
- Wciąż stosunkowo niskie koszty utrzymania, wynajmu i zatrudniania ludzi
- Duża liczba i wielkość rund finansowania
- Wysoka jakość życia
- Obecność inwestorów zagranicznych
- Startupowy program wizowy

Szanse

- Szansa na kilka dużych wyjść kapitałowych w niedalekiej przyszłości
- Jednolita waluta europejska - euro
- Zdolność do przyciągnięcia największej liczby startupów spoza kraju

Słabe strony

- Zmniejszająca się liczba inwestycji w fazie seed
- Kosztowni programiści
- Wysokie podatki
- Konserwatywny rynek poza "hipsterskim miastem"
- Znalezienie mieszkania w Berlinie może być trudne, ale wynajem jest nadal przystępny, chociaż z roku na rok ceny wzrastają
- Ludzie nie są przyzwyczajeni do płacenia kartą i jest wiele miejsc akceptujących tylko na gotówkę
- Bariera językowa

Zagrożenia

- Biurokracja - rejestracja firmy nadal wymaga wizyty u notariusza i około 15 dni.
- Różnice w wynagrodzeniach kobiet i mężczyzn większe niż w innych obszarach gospodarki
- Długie urlopy dla pracowników generują wyższe koszty pracy.
- Konieczność zarejestrowania się (Anmeldung) jako rezydent w celu dokonania podstawowych czynności, takich jak otwarcie konta w banku

SWOT - GDAŃSK

Mocne strony

- Wysokiej jakości programiści
- Możliwość zbudowania MVP w ciągu 3 miesięcy za ułamek ceny w innych miastach
- Niskie koszty utrzymania i czynszu
- Niedrozy pracownicy
- Niedroga powierzchnia biurowa i przemysłowa
- Każdy mieszkaniec społeczności posługuje się zaawansowanym językiem angielskim, a większość zwykłych mieszkańców miasta posługuje się komunikatywnym językiem angielskim
- Poland Prize by Inkubator Starter w ramach którego przyznawane są dotacje na rozpoczęcie działalności w Polsce.
- Scaleup by Space3ac - program pomagający startupom we współpracy z korporacjami i dostarczający grantów
- Początkowy etap rozwoju
- Centra R&D firm takich jak Amazon, Intel, Boeing i Nordea
- Otwarcie fabryki i centrum badawczego szwedzkiego jednorożca Northvolt

Szanse

- Dostęp do dużego rynku lokalnego (ponad 38 mln mieszkańców) otwartego na innowacje z wystarczającą siłą nabywczą
- Sp. z o.o. może być utworzona online w systemie s24
- Nowy typ spółki dedykowany dla startupów, dostępny od marca 2020 r.
- Dużo dotacji z UE na innowacje

Słabe strony

- Brak inwestorów
- Fundusze VC są wspierane ze środków publicznych
- Brak aktywnych inwestorów prywatnych
- Brak jednego miejsca wyjaśniającego ekosystem i jego uczestników, które pomogłyby nowym uczestnikom poruszać się po ekosystemie i jednocześnie go
- Niewystarczająca ilość materiałów i informacji w języku angielskim
- Brak lokalnych historii sukcesu
- Wczesny etap rozwoju z trudnym do przewidzenia rezultatem
- Brak substytutów dla kluczowych graczy spowodowany ograniczoną liczbą uczestników
- Brak nazwy społeczności
- Startupy nie są zgłaszane w globalnej bazach danych (jak Crunchbase i Dealroom)

Zagrożenia

- Biurokracja, zwłaszcza w odniesieniu do dotacji i środków publicznych
- Brak rozwiązań prawnych pomagających startupom rozwijać się (np. piaskownice)
- Skomplikowane przepisy dotyczące zatrudnienia
- Ignorowanie przez inwestorów zagranicznych
- Rynek VC w kraju zależny od środków publicznych
- Bardziej dojrzałe i aktywne huby w pobliżu, które mogą prowadzić do drenażu zasobów

SWOT - PHOENIX

Mocne strony

- Rozwiązania regulacyjne dedykowane dla startupów, np. piaskownica fintech, piaskownica do nieruchomości
- Wzrastający dostęp do finansowania
- Obecność inwestorów zagranicznych
- Podmioty branżowe, które mogą być klientami lub partnerami
- Szkoła startupowa i zaangażowanie Uniwersytetu w Arizonie
- Niskie koszty utrzymania w porównaniu z sąsiednimi stanami
- Dobrze zorganizowana społeczność (z hashtagiem, stroną internetową, przewodnikiem dla nowoprzybyłych)
- inc. 5000 Konferencja i Gala

Słabe strony

- Niewielka liczba inwestorów
- Droga siła robocza w porównaniu z Europą
- Kosztowny rozwój produktu w związku z wysokimi kosztami deweloperów
- Samochodu konieczny jest do podstawowych rzeczy (jazda na rowerze jest możliwa, jednak samochód nadal jest konieczny)
- Upały mogą być problemem w lecie
- Gospodarka jest uzależniona głównie od nieruchomości i budownictwa
- Wysoki wskaźnik przestępczości

Szanse

- Dostęp do rynku amerykańskiego
- Umiejętność przekonania inwestorów do osiedlenia się w centrum na stałe, a nie tylko do odwiedzin
- Łatwość zatrudniania i zwalniania pracowników

Zagrożenia

- Bliskość większych i lepiej rozpoznawalnych hubów

SWOT - SZTOKHOLM

Mocne strony

- Ogromna liczba inwestorów zainteresowanych spółkami pochodzącymi z tego hubu
- Dostępność zasobów ludzkich
- Ustabilizowana i doświadczona społeczność, z nastawieniem na przyszłość i współdziałanie
- Obecność inwestorów zagranicznych
- Inwestorzy z hubu inwestujący zagranicą
- Historie sukcesu, takie jak Spotify, Klarna i Mojang

Szanse

- Programy rządowe i organizacje zajmujące się pomocą dla startupów
- Kultura startupu i otwartość rynku na nowe rozwiązania
- Wysoki poziom umiejętności obsługi komputera w społeczeństwie
- Wspierający rząd

Słabe strony

- Niezwykle trudno jest znaleźć zakwaterowanie, a koszt wynajmu jest wysoki
- Wysoki koszt coworking'ów
- Wysokie koszty utrzymania
- Wysokie koszty deweloperów
- Wysoki koszt usług

Zagrożenia

- Wysokie podatki
- Mały rynek lokalny (mniej niż 10 milionów ludzi)
- Konserwatywna kultura
- Długie urlopy dla pracowników generują wyższe koszty pracy
- Numer Personnummer jest konieczny do podstawowych czynności, takich jak otwarcie konta w banku

Walka o pierwszą lokalizację nie przybliży nas do celu, tylko współpraca może przybliżyć nas do jego osiągnięcia.

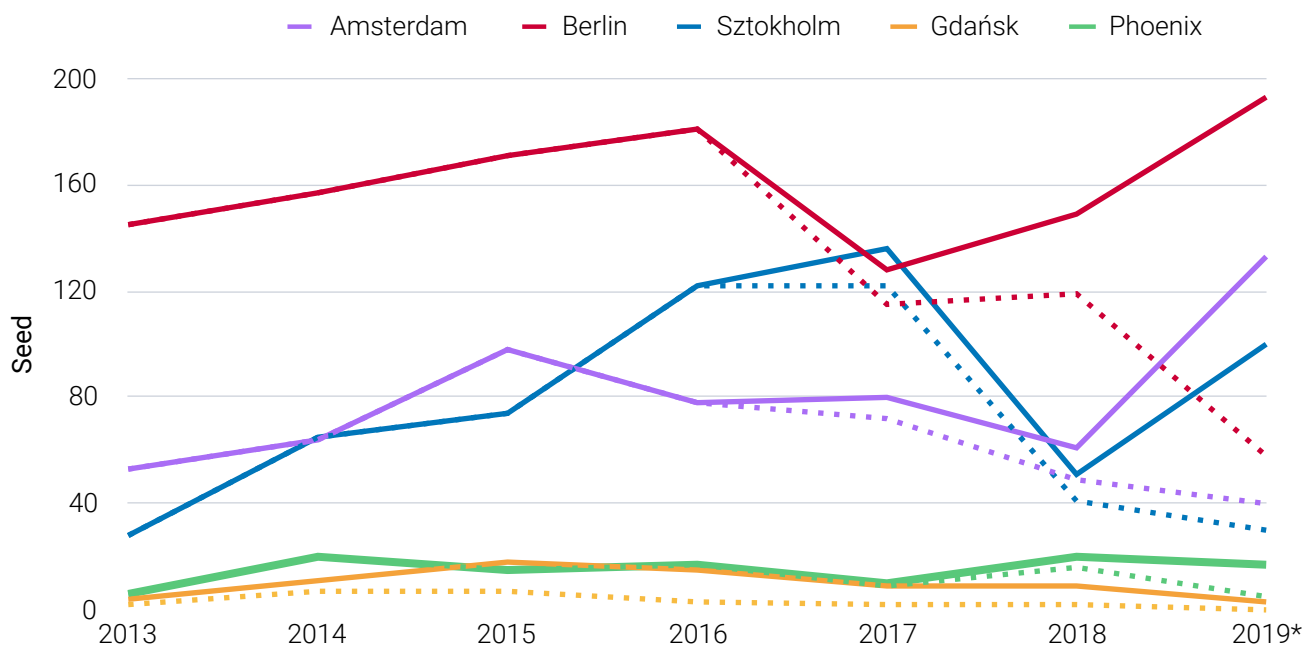

WNIOSKI

Wszystkie porównywane przez nas huby znajdują się na różnych etapach rozwoju: Amsterdam, Berlin i Sztokholm są dojrzałe i wyrafinowane. Phoenix i Gdańsk są na początku swojej drogi i starają się zdobyć uznanie. Jak widzieliśmy, głęboka specjalizacja ekosystemów nie ma miejsca. Problemy i rozwiązania muszą być globalne, aby stworzyć jednorożca. Niektóre pomysły rozprzestrzeniają się w mgnieniu oka i powodują, że wiele startupów pracuje nad tym samym zagadnieniem w podobny sposób. Na przykład elektryczne hulajnogi: w tym raporcie przedstawialiśmy 3 firmy z ogromnym finansowaniem wdrażającymi koncepcję wynajmu elektrycznych hulajnóg - Dott, TIER Mobility i Voi Technology. Na całym świecie jest o wiele więcej takich firm: Lime, Bird, Hive, Vogo, Loggi, itd. Możemy po prostu mieć nadzieję, że europejskie startupy będą działały globalnie także poza kontynentem i nie będą się nawzajem zwalczać w walce o kolejne europejskie miasta. Współpraca między ośrodkami może pomóc uniknąć faktycznej rywalizacji i szybciej rozpowszechniać pomysły i startupy poprzez sieć inwestorów.

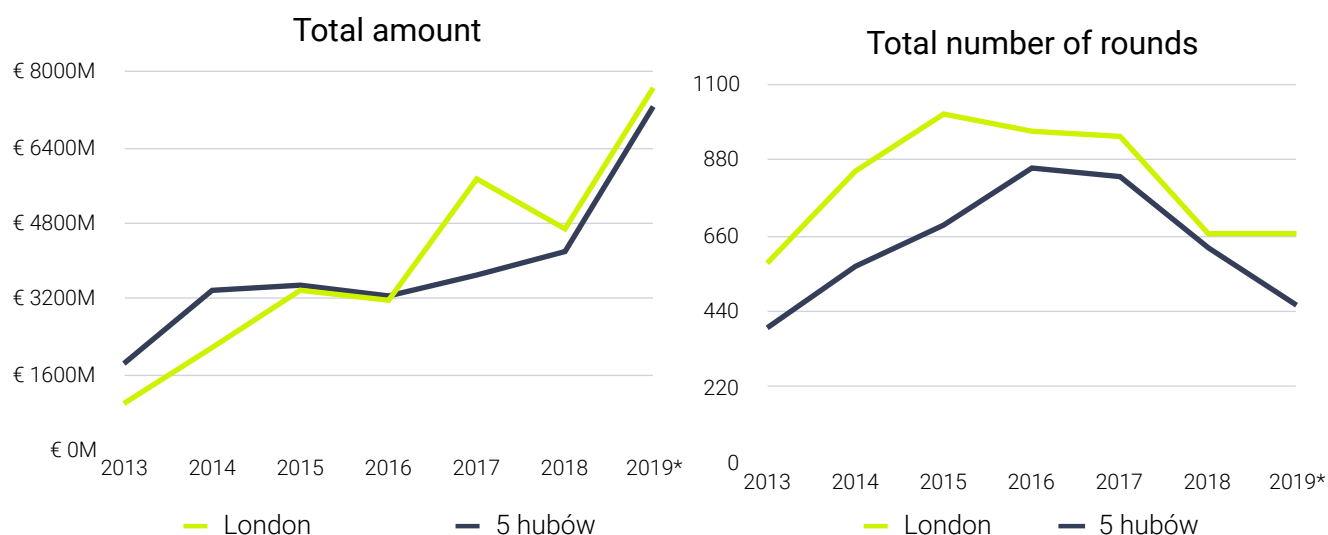
Analiza danych wskazuje na spadającą liczbę wyjść kapitałowych, nie jest to zaskoczeniem, ponieważ w 2019 r. rynek nie był łaskawy dla startupów, które wchodziły na rynek publiczny. Nawet duże i długo oczekiwane wejścia na giełdę, takie jak Uber, nie spełniły oczekiwań. Według Business Insider, "Prawie połowa [akcji] wszystkich firm, które wejdą na giełdę w 2019 r., sprzeda się poniżej swoich cen ofertowych". Nic więc dziwnego, że niektóre firmy odwołują lub odkładają swoje IPO. Czy powinniśmy spodziewać się ogromnej liczby IPO w 2020 roku? To zależy. Rosnąca obawa przed recesją i zmiennością rynku może przesunąć je dalej w przyszłość.

Dane prezentują oznaki zmniejszającej się liczby inwestycji seed w dojrzałych i wyrafinowanych hubach. Niektóre z tych tendencji można wyjaśnić poprzez opóźnienia w raportowaniu i brakach danych za czwarty kwartał 2019 roku, ale różnica wydaje się zbyt duża. Według Dealroom w ciągu 12 miesięcy raportowanych jest około 80% rund seed w przedziale 1-4 mln dolarów, a po 18 miesiącach około 90%. Jeśli założymy, że tylko 30% zostało zaraportowane w 2019 roku, nadal będziemy świadkami spadku liczby załączkowych rund finansowania w ekosystemie Sztokholmu i tylko małego wzrostu w Berlinie. Może to wskazywać na to, że huby te osiągnęły

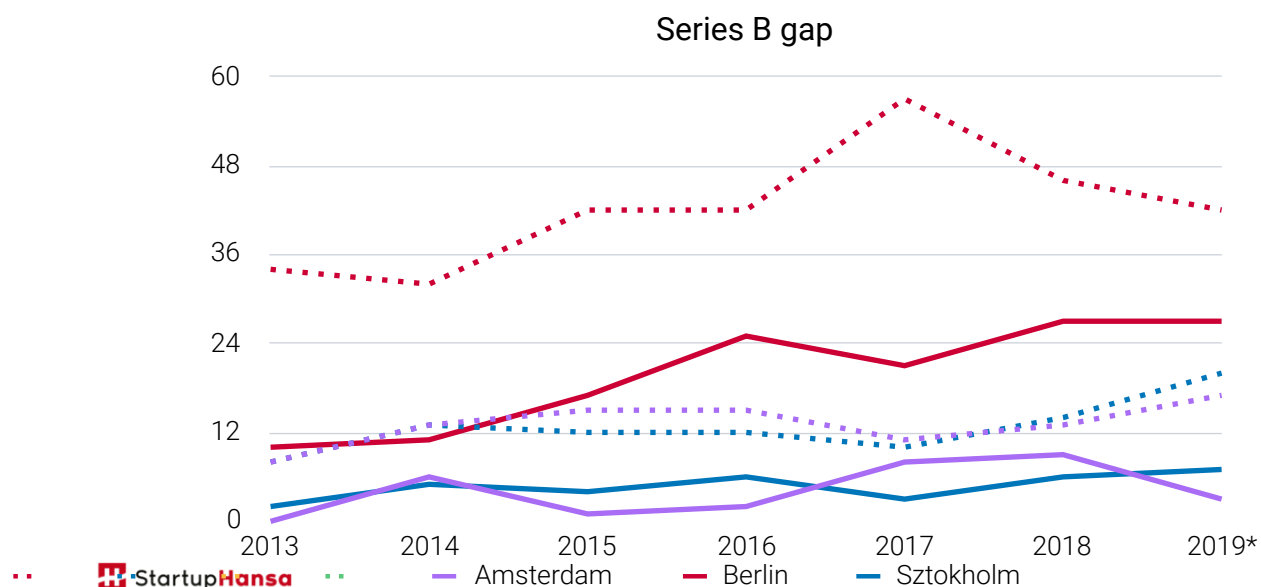
maksymalny poziom dla obecnych zasobów ludzkich, a nowe osoby nie przenoszą się do nich wystarczająco szybko, aby utrzymać wzrost. Dla tych hubów ośrodki we wczesnym stadium rozwoju mogą być dobrym źródłem dla potencjalnych nowych inwestycji w rundzie seed i serii A.

Liczba rund i kwoty inwestycji mogą wydawać się imponujące, ale jeśli porównać je z hubem numer jeden, jakim jest Londyn, luka jest naprawdę zauważalna. Nawet jeśli zsumuje się wszystkie 5 hubów, Londyn nadal radzi sobie lepiej. Samotny Berlin, Sztokholm i Amsterdam mogą walczyć o drugie miejsce w Europie po Londynie, ale luka jest tak duża, tylko współpraca z innymi może pomóc ją wypełnić.

W przypadku rosnących ekosystemów, takich jak Gdańsk i Phoenix, współpraca z doświadczonymi hubami i tworzenie najlepszych praktyk może pomóc uniknąć błędów i przyspieszyć proces rozwoju. Jednocześnie, starsze huby mogą skorzystać z ich puli zasobów ludzkich lub dostępu do rynku, aby ich firmy stały się bardziej konkurencyjne lub weszły na inne rynki.

Budowa MVP w Gdańsku będzie tańsza i szybsza ze względu na dostęp do polskich zasobów programistów. Nawet teraz startupy z zagranicy korzystają z tego, otwierając centra B+R w Polsce (tj. SmartRecruiters, Revolut), rozwijając swoje produkty od podstaw w Polsce, otwierając centra obsługi klienta (tj. Uber, Airhelp) lub przenosząc produkcję i otwierając fabryki (np. Northvolt). Koszt pracy może być nawet 2 razy niższy w Gdańsku niż w innych hubach.

W Europie istnieje luka w zakresie rund serii B, a startupy z europejskich hubów mają problem z pozyskaniem inwestorów na późniejszym etapie ze względu na brak funduszy VC inwestujących na późniejszym etapie z odpowiednią wielkością rundy inwestycyjnej. Inwestorzy europejscy na późniejszym etapie koncentrują się na modelu finansowym i zdyskontowanych przepływach pieniężnych, co zasadniczo oznacza, że startupy muszą być rentowne lub znajdować się na zaawansowanej drodze do jej uzyskania w celu otrzymania finansowania w ramach serii B+, podczas gdy w USA nie jest to wymagane. Dlatego też ok. 40% rund serii B w Europie jest realizowanych przez amerykańskich inwestorów, a część przez fundusze azjatyckie. Phoenix może być łącznikiem dla inwestorów amerykańskich i jednocześnie korzystać z puli zasobów ludzkich z innych ośrodków.

Należy podkreślić, że istnieje znaczący brak wiedzy na temat działalności innych ośrodków i tylko ograniczona liczba osób stara się edukować w tym zakresie. Większość ludzi żyje w lokalnej bańce i jest nieświadoma tego, co dzieje się gdzie indziej. W tych warunkach współpraca jest praktycznie niemożliwa i potrzebne są większe interakcje pomiędzy hubami, albo poprzez bezpośrednie wizyty członków każdej społeczności hubu, rozpowszechnianie wiedzy i wyciągniętych wniosków, albo wyznaczenie specjalnej osoby kontaktowej, która może być punktem kontaktowym dla wszystkich transgranicznych działań pomiędzy hubami.

Brakuje również jednolitego sposobu prezentacji i wyjaśniania ekosystemu. Każdy ośrodek odkrywa jak to zrobić samemu. Amsterdamski Amsterdam jest pełen cennych danych, #yesphx wybrał bardziej nowoczesną, ale mniej skondensowaną formę. Mapa rozwiązania ekosystemowego w Dealroom wydaje się być obowiązkowa forma dla każdego hubu (<https://startupmap.amsterdam.com/> <https://startup-map.berlin/home>), ale brakuje najlepszych praktyk w komunikacji i niektórych informacji. Dobrze byłoby stworzyć ujednolicony standard prezentacji zasobów, które są dostępne w danym ośrodku, takich jak przestrzenie robocze, software house'y, możliwości produkcyjne, firmy prawnicze, księgowi, itp. Warto pamiętać, że wywiad online jest prawdopodobnie pierwszym kontaktem z danym hubem, a w niektórych przypadkach również ostatnim.

Ignorowanie globalnych narzędzi, takich jak Dealroom czy Crunchbase oraz niezgłaszanie rund finansowania może być szkodliwe i spowodować, że hub stanie się coraz bardziej odizolowany i nieistotny. Również niewykorzystywanie globalnych narzędzi do spotkań i wydarzeń utrudnia osobom podróżującym odkrywanie ekosystemu.

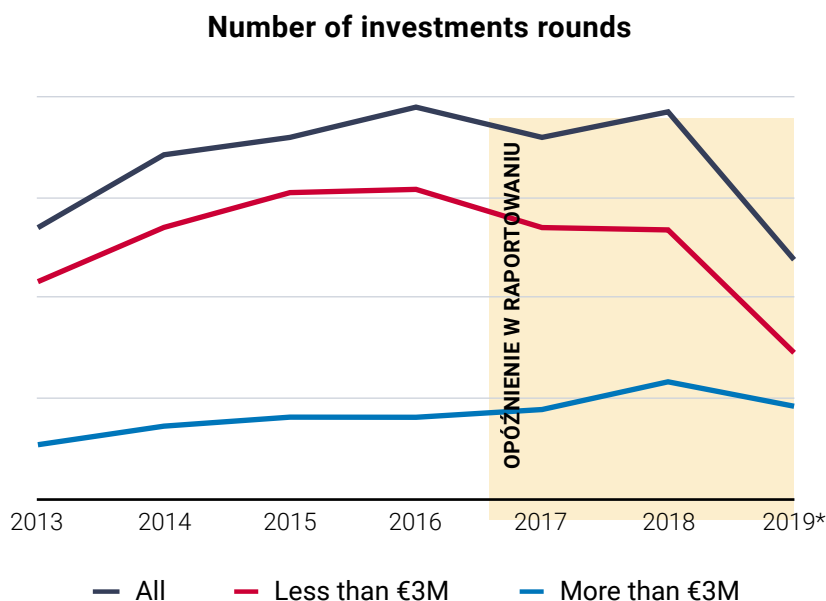
METODYKA

ŹRÓDŁO DANYCH

Większość danych wykorzystanych w tej analizie uzyskano z Dealroom i Crunchbase. Dane zebrano w październiku i listopadzie 2019 r.

OPÓŹNIENIE W RAPORTOWANIU

Opóźnienie w przekazywaniu danych wynika z opóźnienia w raportowaniu informacji dotyczącym rund pre-seed i seed (poniżej 3 mln €), ich zebranie zajmuje zazwyczaj około 1-3 lat. Efekt ten dotyczy głównie rund mniejszych niż 1 mln €, ale jest również widoczny w rundach o wartości od 1 do 2 mln €.

BRAKUJĄCY 4 KWARTAŁ

Niniejszy raport powstał w listopadzie 2019 roku poprzez porównanie liczby transakcji z IV kwartału 2019 roku do transakcji z lat poprzednich, na podstawie ich względnych wyników w porównaniu z innymi kwartałami w ciągu roku. Można założyć, że brakuje pewnej części transakcji zawieranych zazwyczaj o tej porze roku, ponieważ albo nie zostały one jeszcze zrealizowane, albo nie zostały jeszcze zaraportowane.

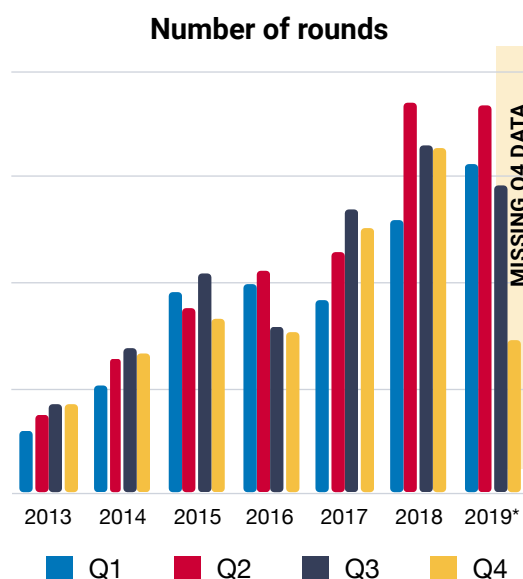
WALUTY

W raporcie zastosowano kursy walut Europejskiego Banku Centralnego dnia 1 listopada 2019 r. w stosunku do Euro:

USD 1,1139

SEK 10,6993

PLN 4,2535

WARUNKI ŻYCIA

Dla danych takich jak koszty utrzymania, czynsz, średnia pensja i cena dostępu Internetu wykorzystaliśmy Numbeo. Numbeo jest największą na świecie bazą danych zbierającą dane dotyczące miast i krajów na całym świecie.

Dla kosztów utrzymania wybraliśmy koszty jednej osoby miesięcznie bez czynszu. Dla wynajmu mieszkania koszt 1 sypialnią w centrum miasta. Dla przeciętnego wynagrodzenia - średnie miesięczne wynagrodzenie netto po opodatkowaniu.

Dane dotyczące Amsterdamu opierały się na 3009 wpisach z ostatnich 18 miesięcy od 413 różnych autorów i ostatniej aktualizacji w październiku 2019 r.

Dane dotyczące Berlina opierały się na 3787 wpisach z ostatnich 18 miesięcy od 604 różnych autorów i ostatniej aktualizacji w październiku 2019 roku.

Dane dla Gdańska opierały się na 2083 wpisach z ostatnich 18 miesięcy od 168 różnych autorów i ostatniej aktualizacji w październiku 2019 roku.

Dane dla Phoenix opierały się na 1709 wpisach z ostatnich 18 miesięcy od 238 różnych autorów i ostatniej aktualizacji w październiku 2019 roku.

Dane dotyczące Sztokholmu opierały się na 3229 wpisach z ostatnich 18 miesięcy od 459 różnych autorów i ostatniej aktualizacji w październiku 2019 roku.

Dane zebrano w październiku 2019 r.

COWORKING

Dla określenia kosztu przestrzeni coworkingowej wykorzystaliśmy serwis Nomadlist. Nomadlist jest globalną społecznością międzynarodowych podróżników pracujących zdalnie na całym świecie. Dane zebrano w listopadzie 2019 r.

WYNAGRODZENIA

Do określenia przeciętnego wynagrodzenia wykorzystaliśmy Berlin Startup Jobs Report stworzony przez BerlinStartupJobs, The Nordic Startup Salary Survey, artykuł o wynagrodzeniach w Amsterdamie autorstwa Adams Multilingual Recruitment, Glassdoor i Pracuj.pl.

RANKING PROGRAMISTÓW

Wykorzystaliśmy i zacytowaliśmy badania HackerRank na ten temat opublikowane 25 sierpnia 2016 r. <https://blog.hackerrank.com/which-country-would-win-in-the-programming-olympics/>

PODZIĘKOWANIA

GDAŃSK

Chcielibyśmy podziękować miastu Gdańsk za wsparcie finansowe i pomoc przy tworzeniu tego raportu.

Chcielibyśmy podziękować Dealroom za umożliwienie nam dostępu do ich usług i dostarczenie cennych danych, które wykorzystaliśmy do analizy ekosystemów startupowych.

BIBLIOGRAFIA

- **Crunchbase** - <https://crunchbase.com>
- **Dealroom** - <https://dealroom.co>
- **Nomadlist** - <https://nomadlist.com>
- **Numbeo** - <https://www.numbeo.com>
- **Amsterdam salaries** - Adams Multilingual Recruitment - <https://www.iamsterdam.com/en/work/employment-in-amsterdam/salaries-in-amsterdam>
- **Berlin Startup Salary Report** - <https://berlinstartupjobs.com/startup-salary-survey>
- **The Nordic Startup Salary Survey 2018** - <https://salary.thenordichub.com>
- **Glassdoor** - <https://www.glassdoor.com/Salaries/index.htm>
- **HackerRank: Which Country Would Win in the Programming Olympics?** Ritika Trikha, Aug 25, 2016 - <https://blog.hackerrank.com/which-country-would-win-in-the-programming-olympics>
- **Entrepreneur Middle East: Building Up A Startup Hub: Dubai Is Committed To New Businesses** - Neil Petch Chairman, Virtugroup May 4, 2017 - <https://www.entrepreneur.com/article/293747>
- **Booking.com** - <https://www.booking.com>
- **Adyen** - <https://www.adyen.com>
- **Takeaway.com** - <https://www.takeaway.com>
- **Dott** - <https://ridedott.com>
- **Digital Insurance Group** - <https://digitalinsurance.io>
- **Crisp** - <https://www.crisp.nl>
- **Cobase** - <https://www.cobase.com>
- **Happeo** - <https://www.happeo.com>
- **Hiber** - <https://hiber.global>
- **Finch Capital** - <https://www.finchcapital.com>
- **INKEF Capital** - <https://www.inkefcapital.com>
- **HPE Growth** - <https://hpegrowth.com>
- **LSP Life Sciences Partners** - <https://www.lspvc.com>
- **HenQ** - <https://henq.vc>
- **Peak Capital** - <https://peak.capital>
- **Startup Amsterdam** - <https://www.iamsterdam.com/en/business/startupamsterdam>
- **Iamsterdam** - <https://www.iamsterdam.com/en>
- **Ace Incubator** - <https://ace-incubator.nl>
- **Rockstart** - <https://www.rockstart.com>
- **AMSxTech** - <http://amsxtech.com/community>
- **BSSA** - <http://bssa.nu>
- **Silicon Canals** - <https://siliconcanals.com>
- **TheNextWeb** - <https://thenextweb.com>
- **IoT Tech Expo Europe** - <https://www.iotechexpo.com>
- **MVNOs World Congress** - <https://tmt.knect365.com/mvnos-world-congress>
- **AI & Big Data Expo** - <https://www.ai-expo.net>
- **IBC** - <https://www.ibc.org>
- **Zalando** - <https://www.zalando.pl>
- **Delivery Hero** - <https://www.deliveryhero.com>
- **N26** - <https://n26.com>
- **Frontier Car Group** - <https://www.frontiercargroup.com>
- **Quarters** - <https://www.quarters.com>
- **FRIDAY** - <https://www.friday.de>
- **SolarisBank** - <https://www.solarisbank.com>
- **TIER Mobility** - <https://tier.app>
- **Tourlane** - <https://www.tourlane.de>
- **Global Founders Capital** - <https://www.globalfounderscapital.com>
- **btov Partners** - <https://btov.vc>
- **Target Global** - <https://www.targetglobal.vc>
- **Cherry Ventures** - <http://www.cherry.vc>
- **IBB Beteiligungsgesellschaft** - <http://www.ibb-bet.de>
- **Earlybird Venture Capital** - <https://earlybird.com>
- **The Berlin Startup Unit - The Initiatives** - <https://www.berlin-partner.de/en/the-berlin-location/the-place-to-be-for-startups/the-berlin-startup-unit>
- **Axel Springer Plug and Play Accelerator** - <http://www.axelspringerplugandplay.com>
- **Hubraum** - <https://www.hubraum.com>
- **Silicon Allee** - <https://www.siliconallee.com>
- **B!GRÜNDET** - <http://www.begrundet-berlin.de>
- **Startup Berlin Chat Group** - <https://startupberlin.co>
- **Tech Open Air** - <https://toa.berlin>
- **Lean Startup Summit Berlin** - <https://leanstartup.co/berlin2019>
- **NOAH Berlin** - <https://www.noah-conference.com/noah-berlin-conference-2019>
- **TechCrunch Disrupt Berlin** - <https://techcrunch.com/events/disrupt-berlin-2018>
- **WeAreDevelopers** - <https://www.wearedevelopers.com>
- **UXPin** - <https://www.uxpin.com>
- **Finebite** - <https://finebite.co>
- **Szybkafaktura** - <http://szybkafaktura.pl>
- **SaaS Manager** - <http://www.saasmgr.com>
- **DEBN** - <http://www.debn.eu>
- **SentiOne** - <http://sentione.com>
- **Poltreg** - <http://poltreg.tech>
- **Robocamp** - <https://www.robocamp.eu>
- **Green Goods** - <http://greengoods.pl>
- **Black Pearls VC** - <http://www.blackpearls.vc>
- **Alfabeat** - <https://alfabeat.com>
- **Inkubator Starter** - <http://www.inkubatorstarter.pl>
- **Space3ac** - <https://www.space3.ac>
- **O4** - <https://o4.network>
- **GPNT** - <https://gpnt.pl>
- **Pomerania Development Agency** - <https://www.arp.gda.pl>
- **Techseed.me** - <http://techseed.me>
- **Infoshare** - <https://infoshare.pl>
- **Startup Hansa** - <https://www.startuphansa.com>
- **Geek Girls Carrots** - <https://gocarrots.org>
- **FuckUp Nights Trójmiasto** - <https://www.facebook.com/EUN.Trojmiasto>
- **Symphony Health** - <https://symphonyhealth.prahs.com>
- **Axway** - <https://www.axway.com/ent>
- **Solera Health** - <https://soleranetwork.com>
- **Qwick** - <https://www.qwick.com>
- **SurchX** - <https://www.surchx.com>
- **Chassi** - <https://www.chassi.com>
- **Mindset Medical** - <https://mindsetmedical.com>
- **Prospectify** - <https://prospectify.io>
- **Insurmi** - <http://insurmi.com>
- **Social Leverage** - <https://www.socialleverage.com>
- **Grayhawk Capital** - <http://grayhawkcapital.us>
- **Arizona Founders Fund** - <https://azff.co>
- **yesphx** - <https://yesphx.com>
- **ASU** - <https://entrepreneurship.asu.edu>
- **Seed Spot** - www.seedspot.org
- **AZ TechCelerator** - <https://www.aztechcelerator.com>

- **Draper University** - <https://www.draperuniversity.com>
- **Center for Entrepreneurial Innovation** - <https://www.ceigateway.com>
- **1 million cups** - <https://www.1millioncups.com/phoenix>
- **Manhattan Momentum** - <https://www.manh-momentum.com>
- **inc. 5000 Conference & Gala** - <https://events.inc.com/2019inc5000conference>
- **Startup Grind** - <https://www.startupgrind.com/phoenix>
- **PHX Startup Week** - <https://phxstartupweek.com>
- **Spotify** - <https://www.spotify.com>
- **Klarnat** - <https://www.klarna.com>
- **Mojang** - <https://www.mojang.com>
- **Northvolt** - <https://northvolt.com>
- **Voi Technology** - <https://www.voiscooters.com>
- **Bynk** - <https://bynk.se>
- **ITBMed** - <http://itb-med.com>
- **MyVox Ultrasonics** - <https://www.myvoxultrasonics.com>
- **Embark Studios AB** - <https://www.embark-studios.com>
- **Almi Invest** - <https://www.almi.se/en/almi-invest>
- **Creandum** - <https://www.creandum.com>
- **Northzone** - <https://northzone.com>
- **EQT Ventures** - <https://eqtventures.com>
- **Kinnevik** - <https://www.kinnevik.com>
- **Vostok New Ventures** - <https://www.vostoknewventures.com>
- **Startup Sthlm** - <https://startupsthlm.se>
- **Vinnovat** - <https://www.vinnova.se/en>
- **Stingt** - <https://stingt.co/en>
- **SUP46** - <http://sup46.com>
- **Sthlm Tech Meetup** - <https://www.facebook.com/pg/SthlmTechMeetup/posts>
- **SSES** - <https://www.sses.se>
- **Meetup.com: STHLM TECH Meetup** - <https://www.meetup.com/pl-PL/STHLM-Tech-Meetup>
- **STHLM TECH Fest** - <https://sthlm-tech-fest-2019.confetti.events>
- **Annual Swedish Startup Gala** - <http://sup46.com/event/6th-annual-swedish-startup-gala>
- **Brilliant Minds** - <https://brilliantminds.co>
- **Nordic.js** - <https://nordicjs.com/2019>
- **Sting Day** - <https://www.stingday.se>
- **Artic15** - <https://arctic15.com>
- **Finsmes: ITBMed Completes up to \$67M Equity Investment** April 6, 2018 - <http://www.finsmes.com/2018/04/itbmed-completes-up-to-67m-equity-investment.html>
- **Finsmes: Turlane Raises \$47M in Series C Funding** May 7, 2019 - <http://www.finsmes.com/2019/05/turlane-raises-47m-in-series-c-funding.html>
- **Dealroom: The inconvenient truth of venture capital investment data** Yoram Wijnngaarde 15 February, 2019 - <https://blog.dealroom.co/the-dirty-secret-of-venture-capital-investment-data>
- **Dealroom: The Journey to Series A in Europe** - <https://blog.dealroom.co/wp-content/uploads/2018/11/The-Journey-to-Series-A-in-Europe.pdf>
- **Dealbook NYTimes: Zalando I.P.O. Values German Online Retailer at \$6.7 Billion** Chad Bray September 30, 2014 - <https://dealbook.nytimes.com/2014/09/30/zalando-i-p-o-values-german-online-retailer-at-6-7-billion>
- **Wikipedia: Siplizumab** - <https://en.wikipedia.org/wiki/Siplizumab>
- **Flinn: Arizona Bioscience News: \$3 billion in Phoenix bio projects; Big step for BioLab Sciences; Phoenix startup ecosystem explored** October 10, 2019 - <https://flinn.org/arizona-bioscience-news-3-billion-in-phoenix-bio-projects-big-step-for-biolab-sciences-phoenix-startup-ecosystem-explored>
- **Heureka: The Berlin Startup Ecosystem's Strengths And Weaknesses Laid Out** Christine G. Coester 23 May 2017 - <https://heureka-conference.com/the-berlin-startup-ecosystems-strengths-and-weaknesses-laid-out-20170523>
- **Startus Magazine: Amsterdam's Guide To Build Your Startup** Steven Vrendenbarg April 7, 2015 - <https://magazine.startus.cc/amsterdam-startup-city-guide>
- **Startus Magazine: The Berlin Startup City Guide** Sissel Hansen and Darja Gutnick March 25, 2015 - <https://magazine.startus.cc/berlin-startup-city-guide>
- **Startus Magazine: City Of Gdansk: A Guide To Tricity's Startup Community** Mateusz Cybula April 26, 2016 <https://magazine.startus.cc/city-of-gdansk-tricity-startup-community>
- **Startus Magazine: Be Part Of Stockholm's Impressive Startup Network** Elin Hammarberg, Lukas Gräf, Tatjana Menke and Michael Weinstock July 1, 2016 <https://magazine.startus.cc/impressive-startup-network-in-stockholm>
- **Business Insider: The IPO market is rebelling against many of 2019's money-losing unicorns. Here's what's scaring investors away — and what it means for the future.** Ben Winck Oct. 2, 2019 <https://markets.businessinsider.com/news/stocks/ipo-market-outlook-trends-why-investors-rebelling-against-unicorns-implications-2019-9-1028570687>
- **JavaShop: Why Polish Developers Are One Of The Best In The World** Rob Renner Feb 22 2019 <https://medium.com/javashop/why-polish-developers-are-one-of-the-best-in-the-world-57787edf26e7>
- **Nordic9: Embark Studios adds \$41M in strategic investment from Nexon for setting up a game devel studio led by Patrick Söderlund.** 08 November 2018 - <https://nordic9.com/news/embark-studios-adds-strategic-investment-from-nexon-for-setting-up-a-game-dev-studio-led-by-patrick-news5811923607>
- **Wikipedia: Lista państw świata według liczby ludności** https://pl.wikipedia.org/wiki/Lista_pa%C5%84stw_%C5%9Bwiata_wed%C5%82ug_liczby_ludno%C5%9Bci
- **Wikipedia: Nexon** - [https://pl.wikipedia.org/wiki/Nexon_\(producent\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Nexon_(producent))
- **2019 HackerRank Developer Skills Report** - <https://research.hackerrank.com/developer-skills/2019>
- **Sifted: Investors in European startups need a clearer path to exit** Nicolas Colin 30 September 2019 - <https://sifted.eu/articles/nicolas-colin-europe-exits>
- **Silicon canals: These 8 notable Dutch tech startups raised highest funding rounds in Q3 2018** October 15, 2018 <https://siliconcanals.com/news/these-8-notable-dutch-tech-startups-raised-highest-funding-rounds-in-q3-2018>
- **Startup Guide: In 2019, can Berlin be considered a serious startup ecosystem?** Shelley Pascual 07 Jun 2019 <https://startupguide.com/2019-berlin-startup-ecosystem-potential>
- **Tech.eu: Berlin-based TIER claims title as fastest growing mobility company, announces \$60 million Series B** Annie Musgrove October 7th, 2019 <https://tech.eu/brief/berlin-based-tier-claims-title-as-fastest-growing-mobility-company-announces-60-million-series-b>
- **Techcrunch: Let's Talk About Exits, Berlin** April 26, 2014 <https://techcrunch.com/2014/04/26/lets-talk-about-exits-berlin>
- **Techcrunch: OLX Group invests up to \$400M in used car marketplace Frontier Car Group at \$700M valuation** November 11, 2019 - <https://techcrunch.com/2019/11/11/olx-group-invests-up-to-400m-in-used-car-marketplace-frontier-car-group-at-700m-valuation>

- Techcrunch: **Northzone raises new \$500M fund to back startups in Europe (and the East Coast, US)** November 18, 2019 <https://techcrunch.com/2019/11/17/northzone-raises-new-500m-fund>
- VentureBeat: **10 AI startups blossoming beyond Silicon Valley** Lisa Calhoun, Valor Ventures July 14, 2017 <https://venturebeat.com/2017/07/14/10-ai-startups-blossoming-beyond-silicon-valley>
- VentureBeat: **Nexon makes strategic investment in Patrick Söderlund's Embark Studios** Dean Takahashi November 7, 2018 <https://venturebeat.com/2018/11/07/nexon-makes-strategic-investment-in-patrick-soderlunds-game-studio-embark-studios>
- AI Time Journal: **Insurmi Advances to Semifinalist Round in Arizona Innovation Challenge** November 1, 2019 - <https://www.aitimejournal.com/news/insurmi-advances-to-semifinalist-round-in-arizona-innovation-challenge>
- Bizjournals: **Phoenix embarks on \$3B bioscience capital projects, creating 7,000 jobs** Oct 9, 2019 - <https://www.bizjournals.com/phoenix/news/2019/10/09/phoenix-embarks-on-3b-bioscience-capital-projects.html>
- Bloomberg: **Home-Flipping Unicorn Opendoor Shuffles Staff, Ends Free Lunch** Patrick Clark and Julie Verhage 30 June 2019 <https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-06-30/opendoor-ends-free-lunch-as-house-flipping-competition-heats-up>
- Business Insider: **Lyft is going public today. Here are all the tech startups that have taken steps toward going public in 2019 – and those rumored to be thinking about it.** Paige Leskin Mar 29, 2019, <https://www.businessinsider.com/tech-startups-going-public-2019-rumored-ipos-2019-2>
- Business Insider: **WeWork shelves IPO for now under new leadership** Meghan Morris Sep 30, 2019 <https://www.businessinsider.com/wework-postpones-ipo-indefinitely-under-new-co-ceos-2019-9>
- CNBC: **Adyen IPO: Everything you need to know about the \$8 billion fintech company** Arjun Kharpal Jun 13 2018 - <https://www.cnbc.com/2018/06/13/adyen-ipo-everything-you-need-to-know-about-the-8-billion-fintech-company.html>
- Code_n: **Sweden rocks the startup scene! These are the strengths and weaknesses of stockholm, europe's tech startup capital** 07/24/2017 - <https://www.code-n.org/blog/sweden-startup-scene-stockholm-strengths-weaknesses-europe-tech-capital-startups>
- EU-Startups: **Stockholm's startup ecosystem at a glance** Bojana Trajkovska January 10, 2019 - <https://www.eu-startups.com/2019/01/stockholms-startup-ecosystem-at-a-glance>
- EU-Startups: **Stockholm-based mobile loan app Bynk raises €48 million to expand throughout Europe** Mary Loritz February 19, 2019 <https://www.eu-startups.com/2019/02/bynk-raises-e48million>
- EU-Startups: **Berlin-based digital car insurance startup FRIDAY secures €114 million in a combination of equity and media-for-equity financing** Mary Loritz March 7, 2019 <https://www.eu-startups.com/2019/03/berlin-based-digital-car-insurance-startup-friday-secures-e114-million-in-a-combination-of-equity-and-media-for-equity>
- EU-Startups: **Sweden's Northvolt to receive €350 million loan from the EIB to build its gigafactory for green lithium batteries** Mary Loritz May 17, 2019 <https://www.eu-startups.com/2019/05/swedens-northvolt-to-receive-e350-million-loan-from-the-eib-to-build-a-gigafactory-for-green-lithium-batteries>
- EU-Startups: **Creandum raises Creandum V – a €265 million venture fund focusing on early-stage startups across Europe** Thomas Ohr June 24, 2019 <https://www.eu-startups.com/2019/06/creandum-raises-creandum-v-a-e265-million-venture-fund-focusing-on-early-stage-startups-across-europe>
- EU-Startups: **Volkswagen leads €886 million investment in Northvolt to power Europe with its gigafactory for lithium-ion batteries** Mary Loritz June 14, 2019 <https://www.eu-startups.com/2019/06/volkswagen-leads-e886-million-investment-in-northvolt-to-power-europe-with-its-gigafactory-for-lithium-ion-batteries>
- EU-Startups: **10 Berlin-based startups to look out for in 2019 and beyond** Bojana Trajkovska July 9, 2019 - <https://www.eu-startups.com/2019/07/10-berlin-based-startups-to-look-out-for-in-2019-and-beyond>
- EU-Startups: **5 current technology & startup trends that everyone should be aware of** Arnaud Terrisse August 8, 2019 <https://www.eu-startups.com/2019/08/the-5-current-technology-and-startup-trends-that-everyone-should-be-aware-of>
- EU-Startups: **VOI Technology raises €77 million to put even more of their e-scooters into Europe's city centers** Thomas Ohr November 11, 2019 <https://www.eu-startups.com/2019/11/voi-technology-raises-e77-million-to-put-even-more-of-their-e-scooters-into-europes-city-centers>
- Finextra: **Germany's solarisBank wins big bank-backing for EUR56.6 million fund raise** 08 March 2018 - <https://www.finextra.com/newsarticle/31784/germanys-solarisbank-wins-big-bank-backing-for-eur566-million-fund-raise>
- Forbes: **Zalando Worth \$6.8 Billion After Pricing IPO At More Than \$27 A Share** <https://www.forbes.com/sites/ryanmac/2014/09/29/zalando-worth-6-8-billion-after-pricing-ipo-at-more-than-27-a-share>
- Phoenix Rising: **How A Tech Startup Oasis Emerged in the Arizona Desert** May 11, 2017 - <https://www.freeenterprise.com/how-phoenix-became-a-tech-startup-oasis-in-the-desert>
- European co-living company Quarters raises \$300 million for substantial U.S. expansion January 16, 2019 <https://www.housingwire.com/articles/47932-european-co-living-company-quarters-raises-300-million-for-substantial-us-expansion>
- Inc: **The Next Tech Hub Isn't Austin or Denver. The Next Tech Hub Is Greater Phoenix** Dustin McKissen, Founder and CEO, McKissen + Company Jun 14, 2019 - <https://www.inc.com/dustin-mckissen/the-next-tech-hub-isnt-austin-or-denver-next-tech-hub-is-greater-phoenix.html>
- Inc: **Welcome to Phoenix, Where There's a Ton of Startup Talent, Less Red Tape, and Houses Your Employees Can Actually Afford** Emily Canal, Staff writer, Inc.com Oct 11, 2019 <https://www.inc.com/emily-canal/phoenix-startup-city-talent-funding-inc5000-2019.html>
- Netherlands Demographics Profile 2018 https://www.indexmundi.com/netherlands/demographics_profile.html
- Intelligent Transport: **German scooter start-up raises \$60 million to expand service** 8 October 2019 - <https://www.intelligenttransport.com/transport-news/90095/german-scooter-start-up-raises-60-million-to-expand-service>
- Online Marketplaces: **Qwick staffing startup secures \$1.3M in funding** Katherine Fanning 03 January 2019 <https://www.onlinemarketplaces.com/articles/22837-qwick-staffing-startup-secures-13m-in-funding>
- PR news wire: **Arizona-Based MedTech Startup Raises Over \$1 Million in Funding** mar 22, 2018 <https://www.prnewswire.com/news-releases/arizona-based-medtech-startup-raises-over-1-million-in-funding-300617913.html>
- Top Universities <https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2018>
- Wildjunkt: **Moving to Amsterdam: All You Need to Know** Nellie Huang January 31st, 2018 <https://www.wildjunkt.com/moving-to-amsterdam>

